

Vicdanlı sosyoloji ya da #direnleylaipekçi

Murat Utkucu 11.07.2013

Bir arkadaşımın Gezi Direnişi üzerine konuşuyorduk. Birden, "Bak!" dedi. "Bütün o siyasi analizleri boş ver şimdi. Bu direniş var ya; dindar, laik alevi, Sünni fark etmez, insanları yeniden sınıflandırdı: Vicdanlılar ve diğerleri. İşin özü budur. Gerisi hikaye!"

Gerisini hâlâ tartışıyoruz ya, **Zaman**'dan **Leyla İpekçi**'nin yazıları vicdan meselesinde benim için fena hâlde aydınlatıcı oluyor. Seküler dünyanın içinden çıkmış, dindar dünyaya kaydını yaptırmış bir kalem! Her iki tarafı da biliyor yani. Mistik bir üslup "**edebî ahenk**"le yazılarından süzülüyor sanki. Ama o da ne, "**canhıraş biçimde başkalarının hakları için**" didinen Leyla Hanım, iş, Gezi Direnişi'ne geldiğinde mazlumun âhını almayı tercih ediyor. Çünkü vicdan, son tahlilde bir tercihtir: "**Gezi'de değilim, evet. Salt kendi adına direnmenin bir tür tahakküm olduğunu, kriterleri konulmamış hürriyetin ölçsüzlük ve işgalcilik olduğunu gördüm.**" İnanılmaz ama böyle diyor! Haksızlık etmeyelim yine de: Direnişçiler, "**kriterleri belli**" manifestoyu barikatın üstüne bıraksalar, dövülerek atıldıkları parkı, inatla almak yerine, Vali huzurunda el pençe divan dursalar mesele kalmayacak yani. Tabii o zaman direniş mi kalır geriye yoksa komedi dükkânı mı, orası belli değil.

Zaman yazarı, direnişçileri dayatmacılıkla suçlarken aslında kendisi talimatla özgürlük dersi veriyor. Ah şu insanın dibine kadar bencil kibir kuyusu ruhu! "**Yıllardır 'oradaydım' oysa. Sen yoktun. Hayat tarzına müdahale edilen ama hayat tarzları bana hiç benzemeyen insanlar adına bedel ödemeyi göze aldığında sen yoktun.**" İpekçi'nin ne bedel ödediğini bilmiyoruz. Mesela hiç kör oldu mu? Bir kez olsun gaz soludu mu? Ama şunu biliyoruz ki tarihin bütün mazlumlarını, bir kalemde müteahhik ilan edebiliyor. Köleler, işçiler, kadınlar, eşcinseller hatta ilk Müslümanlar. Geziye muhalif akıl, mazlumiyetten hiyerarşi çıkartıp sınıflandırıyor. Bir mazlumu, diğerinin karşısına koymak bir tür gaddarlıktır. Kaldı ki direniş için sokağa dökülenleri "**daha önce aklın neredeydi**" diye suçlamak direnişin meşruiyetini ortadan kaldırmıyor. Birey, en çok eylerken öğreniyor. İsyan, temas edeni değiştiriyor.

Zaman yazarı, sürekli mukayese ediyor. Amacı, Gezi'nin mağduriyetini sorgulayıp meşruiyetini tartışmaya açmak! Bunun için türbanlı kadınla "**duranadam**"ı "**ringe**" çıkartıyor: "**Duran adam 'direnişini' başörtülü kadının direniş öyküsüyle vicdanen denkleştirebil(mek), çok sorunlu**" derken iki haksızlığı yarıştırmak adına mukayeseli mağduriyetler atlası hazırlamaya kalkıyor! Üstelik on yıldır tüm haşmetiyle muktedir olan Sünni muhafazakâr parti, Meclis'te türbanlı vekile bile geçit vermez iken!

Bu zihniyet, mütemadiyen yargılıyor: Ergenekon ya da dış mihraklardan bahsetmiyor ama direnişin "**bugünlerde hiç ihtiyacımız olmayan kutuplaşmayı daha da derinleştirdiğinden**", "**dahası, demokrat ve çoğulcu olan bu kişilerin fiilde ne kadar tahammülsüz ve tanımadıkları muhafazakâr kişilere karşı ne kadar orantısız biçimde öfkeli olduklarından**" dem vuruyor. Duyan da Gezi'de, Kızılay'da vurulan, kör edilen direnişçilerin iktidar, sağ Sünni muhafazakârların muhalefet olduğunu sanır. Sanki direnenler, cumartesi, sinemaya gitmek yerine, TOMAların önünde eğlence olsun diye durdular. Sanki İsveç sükûnetinde yaşıyorduk. Oysa Başbakan hâlâ gençleri yeterince eğitemediklerinden dert yanıyor! Yurttaşları arzuladığı ideolojik kalıba dökemediği için şikâyetçi muhafazakâr ideolojinin tek tip insan yaratma programına karşı İpekçi, tek satır yazmış mı bugüne kadar? Sünni sağ kapitalizmin hoyrat ve gaddar siyasetine direnmiş mi?

Direnmek için anlamak, anlamak için bilmek kadar vicdan gerek. Ve vicdan, şöyle bir cümle kurmadan kırk kez

düşünür: **"Gezi'deki haklı söylem, toplu nefret diliyle çoğaltılan bu dilin direnişten saldırganlığa geçen sınırlarını hızla ortadan kaldırıyor."** Düşünür çünkü "saldırgan ve tahammülsüz" yüzbinlerin **"Kahrolsun Bağzı Şeyler"**, **"Slogan Bulamadım"**, **"Gaza Gelme Taksim'e Gel!"**, **"Fark ettirmeden Sık Kanka"** gibi sosyolojinin **"oyununa"** gelmeyen, *large* bir kitle olduğunu anlar. Mustafa Kemal'in askerlerine karşı **Başkumandan Mustafa Keser** esprisi, meydanın renkliliği hakkında fikir verir. Çünkü bu kadar mizah daha önce hiçbir isyanda görülmedi. Sanki Şarlo, Taksim'de paytak adımlarıyla koşuyor. Küfür de vardı evet. Dile sirayet eden tahakküm de... Ama mizahçı direnişçiler, ellerinde boya fırçalarıyla, duvarlardaki ayrımcı dili temizlemediler mi? Biri kalkmış sürekli öfke nöbetinden dem vurup direnişçileri özür dilemeye çağırıyor. **"Polis şiddetini kunamaları için durmadan ayar veriyor ama paylaştığı nefret ve kışkırtma söylemleriyle dolu haberlerin mütemadiyen yalan çıkması karşısında gazeteci olarak bir özür dahi dilemiyorsanız..."** Bireysel çabalarla filme alınıp paylaşılan onca resmî sadist marifet, orta yerde dururken kimlerin ürettiği belli olmayan sahte haberler üzerinden yazar, Gezi'ye vurmaya devam ediyor ama hükümetin gerçek dışı beyan ve aşağılamalarını köşesine taşımaya gerek duymuyor. Oysa iktidarın kindar dili, Sünni otoriter sağın tezahürü ve isyan da bu baskının ürünü değil mi!

Gezi karşıtlığı öyle bir hâl alıyor ki muhalif Müslümanlar da yazarın hedefi olmaktan kurtulamıyor. Gezi'ye katılan İslami direnişçiler **"çeşni"** olarak küçümseniyor, **"norma uygun"** oldukları için kabul gördükleri iddia ediliyor. Peki, norm ne? Anti-otoriterizm ve özgürlük talebi: **"'Zalim'e karşı direniş, 'diktatör'e karşı eylem gibi kavramlar içinde** (Gezi'deki dindarlar) **kendilerine bir yer bulabildiği ölçüde meşru addedildiler."** İyi de otoriteye direnmek neden baskıcı bir norm olsun? Burada amaç, muhalif dindarları dünya görüşü olmayan iradesiz özneler gibi göstermek. Gezi, AKP'nin Sünni, kapitalist otoriter siyasetine karşı, yeter artık diyen milyonların çığlığı. İpekçi'ye göre bu çığlık aslında din karşıtlığı. Oysa din de sosyolojiye dâhil ve hayata müdahil! Türkiye'de ilk kez Sünni dindarlar kendi yazdıkları sol manifestoyla ayağa kalkıyor ve meydanda biz de varız dediklerinde alkışlarla karşılanıyorlar. Direniş karşıtı cephe, bu durumu **"norma uygun dindarlar"** diye aşağılarken bizzat dindarların bu normu inşa ettikleri görmezden geliniyor.

Artık, kendiliğinden sokağa dökülen, muktedire mizahla dersini veren acı çekerken eğlenebilen yüzbinlerin yeni direniş kültürü var. Birileri içinse bu, yok hükmünde. Oysa meydanı bir de ezilenlerin **"metafizikiğinden"** direnişin sol penceresinden görseler; ah bir görebilseler, hayat hepimiz için nasıl da değişecek. O hâlde, **#direnleylaipekçi** diyoruz. İlahiyatın sağcılığına diren! Muktedirin diline, zorbanın kudretine diren! Ezilenlerin safına gel. Varsa hataları ki herhalde var, çizginin bu tarafından söyle. Bunu yapabilirsin. Çünkü başka bir dünya mümkün! Vicdan da!

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümet komşumu rahat bırak!

Murat Utkucu 26.07.2013

"İnsan insanın kurdudur!" derdik ya, artık bunun yanına, yeni, üstelik en az ayran kadar milli bir sözü kıvançla yazacağız: **"Komşu komşunun gammazcısıdır!"** Erdoğan, Kastamonu Havalimanı'nı açarken dinleyicilere şöyle sesleniyordu: **"Bu tencere tavacıları çekinmeden yargıya taşıyacaksınız. Her şeyi devletten beklemeyeceksiniz. Müracaatınızı yapacaksınız. Herkes haddini bilsin. Bu da çevre kirliliğidir."**

Anlaşılan Erdoğan, komşuyu komşuya kırdırarak! Gezi Direnişi'yle birlikte prestiji, iktidar kariyerinde ilk kez hak ile yeksan olan Başbakan, kitlesini diri tutmak uğruna öyle şeyler söylüyor ki siyasi ihtirasının yol açabileceği sonuçları umursamıyor bile. Sokaklara dökülen milyonlarca yurttaş bir tür "**çevre zararlısı**" olarak gördüğü malum. Her konuşmasında öfke çitasını yükselten Erdoğan, bu kez milyonluk tencere tava orkestrasını, komşuları eliyle tek tek mahpusa göndermek niyetinde. Hâlbuki bu topraklarda komşuluk hakkı üzerine yüklüce bir külliyat mevcut: *"Aç kurt bile komşusunu dalamaz. Hayır söyle komşuna, hayır çıksın karşına. Komşu hakkı Tanrı hakkıdır. Komşunun sakalını yoldularsa, sen de sakalını kazıt! Komşu ekmeği komşuya borçtur."* Tamam, hepsi böyle değil ama bir tek kem söz duyan varsa çıksın ortaya!

Siyasette dini referans alan Başbakan, Peygamber'in o güzelim sözünü unutup komşusu açken uyumaktan men edilen komşuyu muhbirlik yapmaya çağırıyor. Biliyoruz ki en düşük insan hâlinin tezahürüdür ihbarcılık. Külüne muhtaç olduğumuz komşumuzu karakola çektiyorsa, hiçbir kitapta yazılmadı. Bir yandan milli birlik beraberlikten söz et, öte yandan halkı jurnale davet et! Bu ne yaman çelişki böyle!

Komünist komşuyu kurtarma telaşı

Hiç unutmam, 12 Eylül 1980 sabahı, Adalet Partili bir terzi olan babam, aynı gün askerlerce gözaltına alınacak sendikacı komşumuzun kitaplarını evimize taşımakla meşguldü. Dursun Ali Bey komünistti ama efendi adamdı, önemli olan da buydu babama göre. Sendikacımız Kayserili, babamsa İzmirli bir Sünni'ydi. Sivaslı bir Alevi olan üçüncü kat komşumuz Kazım Bey de dâhil Taksim Gezi'ye bir koşu mesafedeki eski Rum evimizde o darbe günü herkes, komünist komşuyu kurtarma telaşındaydı.

Danışmanlardan 'zekice' planlar

Yalan değil; Gezi, komşuluk ilişkilerini sahiden etkiledi. Bunda hükümetin Gezi'ye Bizans muamelesi çekmesinin payı büyük! Hükümet, direnişçilere ağzına ne gelirse söyledi: **Vandal, çapulcu, ajan, türban düşmanı, cami işgalcisi, dinsiz**, helâ kullanmasını bilmeyen **edepsiz**. Ama olmadı işte. Sözleri geri teptikçe Başbakan daha da öfkelenildi. Bunun üzerine danışmanlar, şu '**zekice**' planı yaptılar: Sokaktaki siyasi öfkenin muhatabı olan Başbakan, hedef olmaktan çıkarılacaktı. Bunun için "**gerçek**" halkın kim olduğu gösterilmeli, yani toplumda ikilik yaratılmalıydı. Taşımali **mitingler, palalı, sopalı duranadamakarşıduranadamlar** hep bu taktik için üretildi. Böylece direnişçiler, sokak çatışmalarına çekilecek, Gezi'nin masumiyeti zedelenecekti. AKP medyası, direnişi uluslararası komplonun darbe girişimi olarak lanse ederken de amaçlanan buydu. Ancak taktik tutmadı. Çünkü direnişin elinde müthiş bir silah vardı: Silaha karşı olmak. Buna bir de orantısız mizah eklenince danışman zekâsı, net bir skorla Taksim deplasmanından "**başı önde**" ayrılacaktı. Demokrasiyi bir tür sandık monarşisi sanan hükümetin kibirli agresif siyaseti, kendi seçmenini bile ikna edememişti. Şimdi sıra komşulardaydı.

Sağ siyaset, vicdandan arındırma sanatı ve komşuluk ilişkileri de bu karanlık sanatın çekiminden kurtulamıyor ne yazık ki. Gezi'ye polis müdahalesinin olduğu cumartesi akşamı, karşı apartmanda oturan ilahiyat fakülteli genç komşularım, akşamın dokuzunda birden balkonda mehter marşı çalmaya başladılar. Yahu ne oluyor savaş mı çıktı demeden sırasıyla önce banttan bir hafıza Kuran okutup sonrasında Başbakan'ın o bitmek bilmez nutuklarından birini bütün mahalleye dinlettiler. Meğer bu muhteşem gösteri, Gezi'nin yerle bir olması şerefineymiş! Onlar "**fütuhatı**" böyle kutlarken aynı anda polis Taksim'e Gazze muamelesi çekiyor, onbinlerce eylemci gazdan fenalık geçiriyor, gözlerine isabet ettirilen fişeklerle kör oluyor, revirler basılıp yaralılar gözaltına alınıyordu. Ve biliyorduk ki kim olursa olsun muktedirin şiddetinden nasiplenene biri varsa onun yanında durmak bu toprakların hamurunda vardı. Kim olursa olsun yere düşene el uzatmak; dövüleni dövenin

elinden almak vicdan meselesiydi ve bu toprağın insanı vicdanıyla övünürdü. Öyle bilirdik. Demek değilmiş. O gençler öylesine kinle doluydular ki "**zaferlerini**" sessizce kutlamak yerine, komşularına nazire edercesine zil takıp oynamayı hatta Kuran'ı siyasi eğlencelerine alet etmeyi marifet saydılar.

Sanal âlemdeki paylaşımlar da komşuluk ilişkilerini bu süreçte fena etkiledi. Küfürlü muhalefeti, siyaset sanan arkadaşlarımızla aramız açılırken muhafazakâr komşularımızla ilişkilerimiz de şekerrenk oluyordu. Mesela ev anahtarlarımızı emanet edecek kadar güven ve sevgiyle bağlı olduğumuz eski bir komşumla aramızda soğuk rüzgârlar esmesine engel olamadık. Cemaat çevresinden olan komşum, internet paylaşımlarımı abartılı ve haksız buluyor, süreçte fazlasıyla politize olduğumu iddia ediyor ve ısrarla kullandığım Sünni Sağ kavramından rahatsızlığını dile getiriyordu. Daha önce de siyasi tartışmalar yapıyorduk ama Gezi bir kavşak noktası oldu bizim için. İlk kez ciddi bir yarılma yaşadık. Biliyorum ki Said Bey'le dostluğumuz bu süreçten etkilenmeyecek. Çünkü biz komşuyuz ve dayanışma duygumuz provokasyona kurban edilmeyecek kadar değerli.

Muhafazakâr ideoloji, her daim maddi ve manevi geçmişi muhafaza etmek iddiasında oldu. Hayat ise farklı şeyler söylüyor: Şehrin tarihî, tabiatın organik dokusunu sermayenin oyuncağı yapmak muhafazakârlığın şânından; hadi bunu biliyoruz. Peki, komşuyu komşuya düşürmek ne zamandan beri Sünni Sağ zihniyetin gereği oldu. Ya ölüye saygı? Genç ölülerin taze mezarları üzerindeki çiçekler henüz solmamışken yakınlarının acılarını yangın yerine çevirecek beyanatlar vermek, ölüden başsağlığını esirgemek ne zamandır Sünni Sağ geleneğe dâhil oldu? Bırakın taziye, eylemlerde devletin şiddetiyle can veren gencecik çocukları suçlu ilan etmek, bu sahiden fazla!

Anlaşılan, bu toprakların komşuluk hukuku, ölüye saygı gibi değerlerini korumak da Gezi'ye düşüyor! Geleneği savunmak, her güzel şey gibi Direniş'e kalıyor.

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dünyanın bütün Süpermenleri! Birleşin!

Murat Utkucu 10.08.2013

"...bilmiyorum niçin diğerlerinin hayatı ve mutluluğu bende sadece nefret uyandırıyor. Çünkü biliyordum, benim hayatım yavaş yavaş ve acılı, susmuş sona ermiştir. O halde niçin o sağlıklı iyi yiyen iyi uyuyan iyi çiftleşen ve benim dertlerimin zerresini hiçbir zaman duymayan ve yüzlerine her dakika ölümün kanatları değmeyen o ahmakların o ayaktakımının hayatlarını düşüneyim."

Cadı öldü. Nasıl sevindik nasıl mutlu olduk bilemezsiniz. Oysa ne kahrından ölmesini sağlayabildik **Süt Hırsızı**'nın ne de alaşağı edebildik tahtından. Bilakis, ölürken yüzündeki o zalim tebessümün müsebbibi de herhâlde bizdik. **Cadı**, hayatımıza uzun kirli tırnaklarını öyle bir geçirdi ki çocuklarımızın çocukları bile bu yarayı taşımaya devam edecek. **Margaret** öldü. Şimdi, sevgili dostu, **Ronald**'la beraber! Eğer, Allah, sermayenin tarafındaysa cennette de sefa sürmeye devam edecek. Yok, öbür dünya mülksüzlerinse o hâlde İngiliz maden işçileri kazma kürekleriyle uzun bir hoşgeldin partisi veriyorlardır **Demir Leydi**'ye.

Ama hakikat değişmiyor. Cadı, işimizi bitirdi. İngiliz madencileri gözüne kestirmişti ya küresel zamanlarda bir mazlumun bağrına saplanan bıçak, dünyanın öbür ucundaki ezilenin ciğerini de hesaplar. Margaret,

madencilerin işini bitirdiğinde o gün doğmuş Tuzla tersane işçisinin de kaderi yazılmış oldu. En alttakiler için daha iyi yaşam adına ne varsa Cadı üzerine asit döküp yaktı. Hayır! Umut ölmedi kimsenin gücü yetmez buna ya dondu kaldı. **We shall overcome**'ın zamanı geçmişti kabul. Ama **Downing Street**'e taşındığında **"Başın öne eğilmesin!"** hâlâ revaçtaydı dünyada: Margaret, hepsinin üstünü çizdi. Ve hayatı, biteviye bir oryantal show olarak lanse eden iki binlerin popüler yerli malı şarkısını piyasaya çıkmadan yirmi yıl önce ruhlarımıza üfleme başardı: **"Yalan bu dünya her şey boş. İddia ediyorum ki her şey boş!"** Boş olduğu iddia edilen yoksulların devrim tadında mücadele azmi ve ödetilecek bedeldi.

Cadının en büyük başarısı neydi? Maden ocaklarını kapatmak, Malvinas'ın Falkland olduğunu tescil etmek ya da İrlanda'nın güzelim asi çocuğu Vekil **Boby Sands** ve yoldaşlarını Diyarbakır benzeri **Maze**'nin H Blok'unda öldürmek mi? Hepsi ve hiçbirisi. Cadı, kolektif siyasetin omuriliğine öyle bir zehir zerk etti ki hareket yeteneğimizi felç etti. Sanki yakar top oynuyormuşuz gibi canlarımızı elimizden kapıverdi. Önce direndik, **"Uğraşma, gücün yetmez!"** dedik. Olmadı işte yenildik. Sermaye güçlenip küstahlaşırken, hâlâ itiraz edecek kadar inatçı olanlarımız için plak daha bir yüksek sesle dönmeye devam ediyordu. **"Yalan bu dünya Her şey boş. Kurtar kendini, yandakini boş ver, yalnız koş."**

Hayat bir Amerikan filmi değildi ama. Ezilenler de kendini oto tamircisi sanırken bir sabah dünyayı tek başına kurtarmak zorunda kalan süperkahraman! Değildi ya neredeyse yüz yıldır Hollywood'un favori senaryosu buydu ve asiliğin rehabilitasyonu için bundan âlâ hikâye yoktu. En alttakiler bayılıyordu bu hikâyeye. Sıkıcı ve işe yaramaz hayatlarında kendilerini iyi hissettiriyordu çünkü. Clark Kent, gerçek hayatta hiçbir zaman açılmadığı meslektaş-sevgilisinin gölgesinde kalmış vasat bir gazeteciydi. Ama **Superman**'di o ve ne yazık ki bu hakikati kendisinden başka kimse bilmiyordu. **Peter Parker** iyi bir talebeydi ya okumak için mutlaka çalışması gerekiyordu. Fotoğrafçılık yapsa da o bir kaybedendi. Kötü giyinip kötü beslenen, döküntü evlerde ömür çürüten bir looser olduğu hâlde işi gücü New York'u kurtarmaktı. Çünkü **Örümcek Adam**'dı. Ne yazık ki o da kimliğini Mary Jane'den bile saklamak zorundaydı. Üstelik iki kadın da bizimkilerin süper kahraman hâllerine âşık iken kendilerine tenezzül etmiyorlardı. Tamam, şu aptal militarist **Kaptan Amerika**'nın kimliği herkesin malumuydu: Palyaçoluk etsin diye yaratılmış bir hükümet projesi. Bir de ürettiği silahların şerrine ikna olup doğru yolu bulmuş şımarık zengin oğlan **Iron Man**. Bu ikili, diğerleri gibi çift kimlikli değildi. Kaptan Amerika, genetik deneyin ürünüydü. Amerikan ahlakını ve ideal yurttaşı temsil ediyordu. Bu nedenle en ahmak süper kahramandı. Espri yapmaktan bile acizdi. Hollywood, ona ancak tek film çekebildi. Iron Man, esprili kişiliğiyle daha çok tuttu. Fakat hiçbirisi Superman ve Örümcek Adam'ın başarısını yakalayamadı. Çünkü sinemadan çıkan **"kısık"**, sıkıştığı hayata dönerken Clark ve Peter'la özdeşleşebiliyordu. Tıpkı onlar gibi en alttaydılar, onlar gibi potansiyelleri herhâlde vardı ve kurtulacakları günü Godot'yu bekliyorlardı. Beklerken tıpkı Clark ve Peter gibi sessizce her şeye katlanıyorlardı. Diğer kahraman namzetleriyle bir olup bütün dünyayı kurtarmak, bu çok aptalca olmalıydı.

İşte Cadı, her şeye rağmen bir şey yapmak için yola çıkıp da yoldan çıkan Clark ve Peter'ların işini bitirdi. Kapitalizm nihayet devrim korkusunu yenmiş mezar kazıcılarını alt ederek tarihin sonunu ilan etmişti. Şimdi, yüzyıl öncesine dönebilirdi. Tamam, dünya sınıflı ve imtiyazlıydı ya, tarihin tekeri belki böyle buyuruyordu. Hem, ne güzel, teknoloji geliyordu. Akıllı fonlar, cam tabletler kalk deyince giden dur deyince park eden otomobiller. Hepsi güzeldi ya ömrümüzün sonuna kadar borçlanıp hayatı yaşamadan 7/24 çalışmak zorundaydık artık. Tüketmenin alkoliği olmuştuk.

Makineler geliştikçe iş saatleri azalıyor, daha farklı ve yeniye daha fazla ve ucuza üretmek için Sermaye işçilerden çok ama çok çalışmalarını istiyordu. Sabah işe gidiyor, ancak gece uyumak için eve dönüyorduk. Yetmedi üstüne home office zalimliğini icat edip işten akşamüstü çıkma özgürlüğümüzü de elimizden aldılar. Artık mesai saati diye bir şey kalmamıştı. Ne güneşin doğuşunu görüyor ne günbatımına karşı bir bardak çayın keyfini sürebiliyor, bu kör açmazdan yine tek başımıza kurtulmaya çalışıyorduk. İki radikal çözüm vardı

elimizde. Ya kapitalist olmak ki sistemin mantığı gereği çok azımız için mümkündü bu ya da intihar. Çalıştığımız binalardan kendimizi aşağı bırakırken patron “**kötü reklama karşı**” zemine ağ geriordu.

İki seçenek daha vardı geride: **Televizyon** ve **AVM**. İkisi de seyirlikti. Akşamları iş dönüşünde likit cama hafta sonları ise vitrinlere bakıyorduk. Can sıkıntısına ve intihara ilaç gibiydi. Hayat camın arkasında dönüyor, seyretmek sosyal felci kronikleştiriyordu. Kolektif hareket bir yana neredeyse hareketin kendisi yok olmuştu. Aslında sosyal medya denen bir şey vardı ya herkes tepkisini o anda veriyor, siyaset, kuantumlar gibi lahza içinde can veriyordu. Sermaye sonsuza giderken anlık öfkelerimizle parlayıp sönüyorduk.

“Bu sabah saat sekizi çeyrek geçe Printania Otelinden çıkıyordum. Yerde bir kâğıt parçası sürünüyordu. Eğilip alayım dedim, alamadım. Hepsi bu, bir olay bile değil hatta. Evet ama doğruyu söylemek gerekirse üzerimde derin bir etki yaptı bu: Artık özgür değilim diye düşündüm.”

Kitap okuyasımız yoktu ya zaten zaman da yoktu. Neredeyse işten hiç çıkamıyorduk. Çıktığımızda konserler dağılmış şiir geceleri bitmiş oluyordu. İşten çıkarılırsak da kırbaçla açlık bizi bekliyordu. Çünkü post modern çağlarda tasarrufçu karıncalar iktisadı kürsülerden çoktan kovulmuştu. Korkuyla terbiye ediliyorduk. İşsizlik, terör, savaş, kriz korkusu. Pelteleşiyorduk. Daha az bilgiyle daha fazla cevap için kolay çözümleri seçip nerede otoriter zırcahil ama dibine kadar bencil saçmalık varsa gidip kapılanıyorduk. Eziliyorduk ya bizden daha fazla ezilen gördüğümüzde basıyorduk tekme. Nasıl da haklıydık bunun için. Kirliydik. Hamamlara layıktık.

Sartre’in kahramanı gibi yere eğilip kâğıdı alacak irademiz kalmamıştı. Haklarımız için biraraya gelmekten korkuyor, bin bir bahane uyduruyorduk. Kendi cezaevimizin gardiyanıydık! Farklı olana ise zalim! **Sadık Hidayet**’in bedbahtı gibi herkesi kiskanıyorduk ya, ötekilere benzer olduğumuz sırrını çirkin bir et beni gibi koparıp atmıştık gövdemizden. Şehir yalnızlığı böyledir. Arındırmak yerine çoğu kez insanı bencilleştirir. Komşunun derdiyle hemhal olmayı ve iyilik yapmayı unutmuştuk. Hayret, yüreğimiz sızlıyordu yine de.

Kısıtlanmış, kısık bir hayattı bizimkisi. **Nasreddin Hoca**’nın kısık ateşte bir türlü pişmeyen yemeği gibi, aç kalkacağımız bir akşam ziyafetiydi sanki hayat.

Cadı, bu olan bitenin tek sorumlusu değildi ya kandilimizi kısıan büyük projenin gaddar demir eliydi. Işığımız zorla zulümle kısıldıkça Cadı’nın ömrünü vakfettiği Serbest Piyasa ateşi harlanıyor, emeğimizle beslenen cehennem ateşi büyüyor büyüyordu.

Sonra birden bir şey oldu. Her yer Gezi oldu. Dünyanın bütün Süpermenleri birleşti sanki. Uyduruk pelerinlerini kaybedip sahici bir dünya kazanmak için. Hayalperestlik de güzel umut da! Clark ve Peter listenin başına kendi adlarını yazdılar sonra ağaçları sonra tek tek hepimizi. Yolun henüz başı, varsın olsun. Hadi öyleyse, vira bismillah!

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir iki üçler, Yunan işçiler tembel!.. Peki, ya Türkler

Murat Utkucu 18.08.2013

Jack London, otobiyografik romanı **Martin Eden**'de, gömlek ütücüsü olarak çalıştığı bir dönemden bahseder. Üç kuruşa sabahdan akşama ütü yapan Martin, dur durak bilmeden çalıştığı bu işten, aklını kaçırmak üzereyken kaçır, kurtarır kendini. Ama arkadaşı o kadar şanslı değildir, çareyi alkolde bulur.

Vahşi kapitalizm döneminde yazılan bu satırlar, yüz yıl sonra da geçerli ve bu durum bize hiç tuhaf gelmiyor. Oysa bir şehre, uzak bir ülkeye, bir kargo ya da bilgiye, inanılmaz kısa sürelerde ulaşıyoruz artık. Ama hayatın belki on kat hızlandığı postmodern çağda, süresi azalmayan tek şey çalışma saatleri. Rahmetli babam, **"ileride,"** derdi, **"robotlar olunca insanların çalışmasına gerek kalmayacak"**. Kapitalizmin, robotları babasının hayrına çalıştırmayacağını o da biliyordu ya, bir Adalet Partili olarak hayal kurmak ihtimal hoşuna gidiyordu. Hemen hiç tatil yapmadan hayatı çalışmakla geçmiş bir terzi olarak o da tembellik hakkını istiyordu. Bugünün emekçileri, tıpkı babam gibi hayal ettikleriyle onay verdikleri iktisadi rejim arasındaki açığı göremiyorlar. Belki hayalleri, çocuk masalından daha imkânsız geliyor onlara. Belki alternatif aramanın bir bedeli olduğunu biliyorlar. Üstelik yüz yıl önce **Jack London'a Demir Ökçe**'yi yazdıran **Eskatolojik İktisat Teorisi**'nin, feneri, hâlihazırda hâlâ sönük! Hâl böyle olunca, bireysel olarak daha az çalışıp daha çok tüketmek isteyen bizim işçiler, bu haklara sahip sınıfaşlarına özenmek yerine, onlara **tembel mirasyedi** yaftası yapıştırmayı çok seviyorlar. Hâlbuki bu haklar, hiçbir zaman o işçilere bahşedilmedi.

Bugün Türkiyeli emekçiler, asgari ücret gibi, hayat memat meselesinde dahi, söz sahibi değiller. Onları adam yerine koyan yok, ama bakın, krizle boğuşan İspanyol ve Yunan halkının nasıl da tembel olduğunu böbürlenerek anlatan yine onlar! Bir yandan az ücretle bu kadar çok çalışıp insan gibi yaşayamamaktan şikâyet edip öte yandan neoliberal bakışta **The Economist** editörlerine taş çıkartan Türkiye İşçi Sınıfı'nın seçkin üyeleri psikolojinin tez konusu olmayı hak ediyor. Bunun eğitimle de ilgisi yok. İlkokul mezunu da yüksek lisanslı şirket yöneticisi de aynı çarpılmış zihinle düşünüyor.

"ONLAR ÇALIŞMAZ Kİ!"

Bakın nasıl? Birkaç gün önce **Sakız Adası**'na günübirlik turistik bir gezi yaptık. Türklere yönelik ada turlarından birine katılıp yine Türk bir rehberin eşliğinde Sakız'ı karadan keşfettik. Rehber, ülke ekonomisi hakkında bilgi verirken şöyle bir soru sordu: **"Yunanistan'da insanlar nasıl çalışır?"** Tahmin edileceği üzere hep bir ağızdan verilen cevap şu oldu: **"Onlar çalışmaz ki!"** Rehber bu algının yanlışlığından dem vurup **Siesta**'nın tembellik değil bir kültür olduğunu anlatsa da kafilenin üniversite mezunu alt-orta gelir grubuna mensup TC vatandaşları, tabii ki ikna olmadı. Onlara göre Yunanistan, onca turizm geliri ve fona rağmen tembellikten batmıştı. Çok şükür Türkiye'de herkes **'eşek gibi'** çalışıyordu. Bu çalışkanlık nedeniyle ülkemiz kalkınıyor, kriz bizi teğet geçiyordu. Yunan halkı hem tembel hem üstünüze afiyet anarşistti, utanmadan olay çıkarıp duruyorlardı!

Oysa, sadece ücret meselesinde bile Türk işçisinin Yunan işçisine bakacak yüzü yok. Bu hususu konuşmak, ne hikmetse, ücretinden söz etmeyi onur konusu yapacak kadar izzeti nefesine düşkün, **'yakalı Türkler'** için abesle iştigal. Oysa tam da bu nedenle Türkiye ekonomisinin motor gücü inşaat sektörü falan değil düpedüz bedava emek. Emegin bu zavallı hâli sayesinde ekonomi treni, henüz devrilmeden yoluna devam ediyor. Ama aile sohbetlerine bakın, bir işçi akrabamız konuşurken karşımızdaki Ali Babacan'dır sanki! Ne bozuk gelir dağılımı, ne fırsat eşitliği masalı! Varsa yoksa yatırımlar, ihracat ithalat dengesi falan. Ortalama bir Yunan işçisinin devlet ve sermaye akıyla düşündüğüne tanık olamazsınız. Kaldı ki şu tembellik hikâyesi de şehir efsanesi! Yaklaşık 07:30'da başladığı mesaisini 14:30'da bitiren **komşumuzun** emek üretkenliği, neredeyse uyumak için çalışmaya ara veren Türk işçisinden daha yüksek. Yirmi yıl önce siyasi sebeplerle inşaatlarında **"çalışma fırsatını"** yakaladığım bu ülkede bir işçi arkadaşımın sözlerini hiç unutmam. **"Burada,"** demişti, **"ustalar**

bizden çok daha az çalışıyorlar ama bizim bir günde yaptığımız işi yarım günde tamamlıyorlar."

Yunanistan'da emeğin durumu budur.

"BÖYLE ÇALIŞIRSAN BATARSIN TABİİ!"

Bir şirkette yönetici olarak çalışan arkadaşım Barselona tatilini anlatmış ve **İspanyolların** (aslında **Katalan**) tıpkı Yunanlar gibi ne denli tembel olduğunu kendince şöyle izah etmişti: **"Sahil boyunca dizilmiş iş merkezlerinden saat iki oldu mu mayolu binlerce insan fırlayıp binaların hemen karşısındaki plajlara doluyor. Hepsinin bankacı, özel şirket çalışanı olduğunu öğrendik sonra. Eh böyle çalışırsan batarsın tabii!"** Arkadaşım rantıye değildi, bankada milyon dolarlık hesabı da yoktu, ihtimal işsiz kaldığında üç beş ay dayanacak birikimi vardı ama konuşurken karşımda Amerikan Merkez Bankası başkanını görür gibi oluyordum. Bu sınıflar üstü bakışın bizatihi kendisinin sınıfsal olduğunu sıradan bir İspanyol işçisi biliyordu ama yüksek lisansını yapmış şirket yöneticimiz bilmiyordu. Gelir dağılımındaki dengesizliğin sermaye birikiminin özü olduğunu da bilmiyordu. Japon **"kalkınmasının"** köylü emeğinin sömürsüne dayandığını, vahşi kapitalizm yüzyılında Avrupa caddelerine kurulan barikatlar sayesinde bugün yutkunarak baktığımız bir sosyal hayat standardının inşa edildiğini görmek istemiyordu. Ama her şeyden önce öğleden sonra iş çıkışı mayoyla denize girmenin Türkiyeli bir çalışan için hayal-i cennet olduğunu es geçiyordu. Üstelik o arkadaşım, işi gereği akşam sekizden önce işten çıkamıyor ama bir gün sonra yine sabahın köründe işbaşı yapıyordu. Türkiye'de çok daha uzun çalışma saatleri yüzünden yaşayacak zamanları bile kalmayan sektörler mevcut. Ama pek az çalışan, çocuklarına, sevgililerine ayıracak zamanları dahi olmadığını sorguluyor.

İyi ama Yunanistan ve İspanya neden battı? Cevap çok ama bizi ilgilendiren şu: Ücretler ve sosyal haklar Türkiye'deki gibi yerlerde sürünmediği için? İşçi sınıfı Türkiye'deki gibi ezilmediği için! Peki, bu kadar düşük ücret ve uzun çalışma saatlerine rağmen Türkiye'nin durumu nedir? Bu cevap hepimizle alakalı: Batmak üzeredir! Başbakan'ın kredi kartlarını yırtıp atın diye feryat ettiği milyonlarca çalışanın cebinde sahiden bakkaldan ekmek alacak para yok! Yabancı basında **'Ortadoğu'nun parlayan yıldızı'** hakkında şu mealde haberler çıkıyor: **"Türkler olmayan paralarıyla ev araba almayı çok sevdi! Sonları iyi değil!"** Hâlbuki bu haberler daha düne kadar İspanya ve Yunanistan için servis ediliyordu. Ücretler bu denli düşük çalışma saatleri bu kadar yüksek olduğu hâlde ülke krize sürükleniyor. İşçi çocuklarının okuyarak sınıf atlama düşleri hayal olmak üzere. Olmayan paralarını da AVM'lerde savuruyorlar. Başbakan bile **"müflis ve müsrif vatandaş lobisine"** ne hâliniz varsa görün demedi mi? Bir şeyler yapmak gerekiyor. Türkiye'nin her renkten yakalı işçileri başka ülkelerin işçilerine haset etmeyi bırakıp kendi hâllerine yanmaya başlasalar belki kendileri değil ama çocukları kurtulacak!

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mukayeseli despotizm: Erdoğan ve Stalin

Murat Utkucu 02.09.2013

Biliyorum bu karşılaştırma, iki tarafı da fena hâlde kızdıracak. İçinde yer aldığım sol cenah, Stalin gibi **devrim kahramanını**, **dindar kapitalist bir despotla** karşılaştırmanın anakronik bir haksızlık olduğunu söylerken

ihtimal sağ cenah, "milli iradenin **sultanı** Erdoğan'la Rusya'nın **Korkunç Çelik Adamı**nı aynı kefeye koymanın sandıklı demokrasiye ihanet, olduğunu vurgulayacak.

Bir sosyalist olarak, sosyalizmi rüyalar âleminden yeryüzüne indiren Sovyet mucizesinin mimarı Stalin'e haksızlık etmek istemem. Şu açık ki ne devrimden doksan gün sonra Lenin'in polka oynadığı 1917'de ne de Alman faşizmine kurban edilmek istendiği İkinci Savaş'ta kimse Rusya'ya acımadı. Devrim oldu diye neredeyse beş yıl Amerika, İngiltere ve Japonya'nın işgaline maruz kalmış bir ülkeden bahsederek rejimin sertliği hakkında fikir sahibi olabiliriz. Ama bütün bunlar gerçeği değiştirmiyor. Bugün hâlâ Sosyalizmin mümkün olduğunu tartışmak zorunda kalıyorsak müsebbibi Stalin'dir.

Aslında bütün analogiler eksiktir ve bu nedenle yanlış. Çünkü farklılıkları görmezden gelir. Erdoğan ve Stalin'i aynı kefeye koymak da zorlama gibi duruyor. Ama **iki lider ve kurucu aktörleri olduğu sistemler, bazı yönleriyle o kadar benziyor ki şaşırmamak elde değil**. Biz yine de yanlıştan uzak durabilmek adına farklı olanı da not ederek bir fotoğraf çekelim:

1- Her iki rejim de eskinin tasfiyesi üzerine kuruluyor. Her ikisi de mazlumun hakkını savunmak iddiasında. Özellikle sosyalizmin siyasi kudreti bu idealizmden geliyor. İlki, dört dörtlük bir devrim. Yeni bir dünya hatta yeni bir insanlık peşinde. Bu anlamda **metafizik**. İkincisinin hedefi ise lokal: AB standartlarında Türkiye. Sünni İslamla uyumlu retorikte devlete değil insana öncelik veren bir siyasi rejim. Ortadoğu'ya rol model olmak üzere bir tür güler yüzlü İslam sistemi. Bu nedenle **metafizik**. Ekonomideyse tam tersi; **materyalist**: İnsanı çöpe çeviren neoliberal. Sovyetler tüm **reel** yozluğuna rağmen kuruluş felsefesine uygun, idealist.

2- Sovyet rejimi, ilk on yıl cehennem çemberinden geçiyor. Korkunç bir iç savaş, ekonominin çöküşü, kıtlık! Sonrasında düzenin on yıl içinde iktidarını sağlamlaştırıp Sosyalizmi kurmak üzere yola koyulması. Bu cehennem yıllarında Sosyalizm idealiyle milyonlar barikatın arkasına sıralanıyor. Dünyada devrim geniş bir destek buluyor. Buna İslam dünyası da dâhil. Çünkü **Sovyetler o müthiş on yılda lafta değil pratikte özgürlük sunuyor**. Herkes konuşuyor, yazıyor, Rusya halklar hapishanesi olmaktan çıkıyor. AK Parti'ye gelince, Hükümet, Karargâh üzerinden yürüyen bir tür salon iç savaşı dışında böyle bir süreç yaşamadığı gibi Kürt ayaklanmasının rölantide olduğu bir dönemde iktidara geliyor. Üstelik Karargâh'ın bile hazırola geçtiği uluslararası aktörlerin tam desteğini alarak. Yüzde onluk baraj etkisiyle tek başına iktidar olan **AK Parti, ilk yedi yıllık dönemde etnik ve dinî kimlikleri yüzünden eski rejimin kırbacı altında ezilen hangi kesim varsa el uzatıyor**. İlk kez bir hükümet, devletin faşist yönetiminden söz ediyor. Kürd'e Kürt, Alevi'ye Alevi diyor. Ama her şey lafta. **Eski rejim o denli günahkâr ki yenisi ne söylese, kulağa pir-i demokrat geliyor**. Yoksa AK Parti'nin hangi sorunu nasıl çözeceğine ilişkin hiçbir konuda somut projesi görünmüyor. Niyet var fikir ve icraat yok yani. Aslında ne istediklerini onlar da bilmiyor, çalıştaylarla kimin neyi ne kadar istediğini anlamaya çalışıyorlar. Kötü fikirden bile daha kötü yani: Fikirsizlik!

3- Lenin'in ölümü, iç savaşın bitiminden sonrası Stalin, Sosyalizmin inşasına karar verir. Bunun için siyasi istikrar gerekmektedir. İstikrar içinse istibdat. Sosyalizm, teknik anlamda kurulurken, içerik olarak, sınıfta kalıyor ne yazık ki. Devrim partisinin itirazcı kadroları tasfiye edilirken Moskova Duruşmaları'na konu olan suçlamalar mizah dergilerini aratmıyor. Çarlık Devleti yıkılmış ama yerine beter bir baskı mekanizması inşa edilmiş: Sosyalizmin güzelim ağacını kurutacak bir mekanizma. **AK Parti, üçüncü genel seçimini aldıktan sonra Kemalist devlete nihayet "el koyabildi"**. Meşruiyetini askerî vesayetin ilgası ve iktidarın sivilleşmesi üzerine inşa eden **Erdoğan, ustalık dönemiyle birlikte rejimin sivilleşmesinden ne anladığını gösteriyordu: Sivil**

Polis Devleti! Kontrgerillanın yargılandığı Ergenekon davasının, sadece hükümet karşıtı askerî komploların cezalandırıldığı bir operasyona dönüşmesi, davayı başlangıçta heyecanla karşılayanlar için tam bir hayal kırıklığı olacaktı. Artık **Türklük değil, dini tahkir ve tezyif, hürriyet-i fikrin baş belasıydı. En basit gösteri, polis şiddetini hak ederken, en basit siyasi talep, silahlı isyan suçuna bağlanıveriyordu.** Bu süreçte, AKP içinde herhangi bir tasfiye yaşanmadı. Hakkını vermek gerekir ki SBKP'nin ilk kadroları diktatöre pabuç bırakacak cinsten değildi. AK Parti ise bir ikbal ve kariyer partisiydi. Sünni cemaatlerin ittifakı olarak ortaya çıkan Parti'de ne muhalif bir ses ne de tasfiye edilecek bir fikir vardı. Gezi'de, Erdoğan'ın aşırılıklarını göğüsleyebilecek etkin bir görüşün çıkmaması, iktidar çevresi için utanılacak bir şeydi aslında. Stalin, sonradan tek adam olacaktı. Erdoğan ise her daim tek adamdı

4- Stalin “ustalık” döneminde gündelik hayatı aklındaki sosyalizme uyarlamaya kalktı. Sanat alanında bu işi Jdanov üstlenecekti. Bilim de bu akıldan nasibini alacak, genetik üzerine araştırmalar, rafa kaldırılacaktı. Zaman içinde Rejim, bu saçmalıklardan kurtulsa da asıl darbe sosyalizme iniyordu. AK Parti'de işler biraz farklıydı ama. **Parti'nin akıl ve fikir hocası aynı zamanda sözcüsü velhasıl her şeyi Erdoğan'dı.** En tuhaf açıklamalar en dogmatik ifadelerle Başbakan tarafından yapılıyor, gerektiğinde bir gün önce edilmiş laflar ertesi gün külliye reddediliyordu: **Heykel ucubeydi, kürtaj cinayetti. İçenler zıkkımlanıyordu** ama herkesin hayatı kendineydi, **Göstericiler polise şiddet uygularken ölüyordu.** Herkes tek dine mensup olmalıydı, yok canım yanlış anlaşılıyordu. Libya'da NATO'nun ne işi vardı? Ama Kaddafi de hak etmişti. Reyhanlı'da Sünni vatandaşlar ölmüştü, ama mezhepçilik yapan kendisinden değildi. En çevreci, kendisiydi, ama dereler boşa mı aksındı; ekonomi tıkrındaydı ya yurttaşlar da çok hesapsızdı... **Erdoğan**, mütemadiyen konuşuyor, her konuda fikir beyan ediyor, aksini iddia etse de **gündelik hayatı, adım adım aklındaki dünyaya uygun hâle getiriyordu.** Erdoğan'ın bildiği dünya, dinden, değerler sistemiyse Sünni İslam'dan ibaretti. Bu sahiden tehlikeliydi. İnsan hakları, yaratılanı yaratandan ötürü sevmek olduğunda mesela eşcinsellerin hiç şansı kalmıyordu. Sevmek de mezhebe dairdi çünkü. **AB standartları gitmiş yerine Sünni standartlar gelivermişti.**

5- Stalin ve Erdoğan'ın despotik benzerliği meselenin özü değil aslında. Asıl önemlisi akıllarına hükmeden pragmatizm. İtiraf etmeliyiz ki Erdoğan'ın etik kaygıdan uzak, rüzgâra göre yön değiştiren ilkesiz ve fikirsiz, ilahiyat destekli pragmatizmi tüm zamanların birincisi olmaya aday.

Sosyalizm ütopyanın adıydı, halen de öyle. Beyazın kire hassasiyeti gibi siyasi zaafılara en hassas sistem de o! Stalin bu anlamda Reel Sosyalizm'in hem kurucusu hem de yıkıcısı oldu. Aynı durum, iktidarın temsil ettiği değerler için de geçerli. **Erdoğan dini referans verdikçe İslam, ağır yara alıyor. Kırk yıllık Amerikan rüyası ılımlı İslam projesi de...** Muktedir sıkılıyor. Sıkıldıkça artırıyor baskıyı. Neyse ki çare var ve **Drogba** değil. **Gezi, ütopyanın ölümsüz olduğunu bir kez daha hatırlattı bize.** Daha iyi hissediyoruz çünkü daha az otorite, daha çok ümit var şimdi. **Dindarıyla dinsiziyle despota inat, despotizme uzak!**

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karıncanın belini incitmeden iktidar olabilmek

Hayal etmek mi güzel, gerçeğe dönüşmesini görmek mi? Teoriye eğlencelik fantezi muamelesi yapmıyorsak, tabii ki ikincisi diyeceğiz. Ütopya kirlenmesin diye hiç iktidara gelmeyelim demek, çocukluğu elmaşekeri hayaliyle geçen yetişkinin hiç büyümemesi gibi bir şey ve çocuk kalmak, bilinenin aksine eksik kalmak aslında. O hâlde neden bu soru? Çünkü bir tehlike var kapının ardında: Hayalin hakikate temas edince dağılıp gitmesi. Daha kötüsü dağılanın sadece gelecek tasavvurumuz değil hayatımızın anlamı olması: Yani bizi diri tutan şey. Bundan korkunç ne olabilir? Neyse ki umut ölümlü değil. Bir yolunu bulup tutunuyor hayata. Şahsi çıkarlar yerine birlikte kurtulmayı ne kadar düşünüyorsak hayallerimiz de o denli dirençli oluyor.

Sekiz yıldır **Börklüce Mustafa**'nın diyarında inat ve başarıyla düzenlenen **Karaburun Bilim Kongresi**'nin bu yılki kapanışında **Murathan Mungan** vardı ve umuda dair konuşmasında izleyicilere şöyle sesleniyordu: **"Henüz ne kuracağımızı bilmiyoruz ama kuracağımız şeyin ne olmayacağı hakkında fikrimiz var. Hayata dair neyi umut ediyorsak, geleceğe havale etmeden hemen şimdi harekete geçmek lazım."** Yani diyordu ki şair; sevgili olmayı devrim sonrasına ertelemek aşkı değil devrimi çürütüyordu aslında. Eşcinsellere şimdi kendinizi saklayın, halk hazır olduğunda çıkarsınız ortaya demek de! **Bilge Gezi'den şunu öğrenmiştik: Ütopya ertelenemez, ertelendikçe ütopya olarak kalamaz çünkü!**

GEZİ İSYANI'NIN BEŞ AYAĞI

Tamam, ne kurmayacağımızı biliyoruz: Despotik, benbilirimci, küstah, ayrımcı, sokağa sağır, hayata kör, nobran, saygısız hakikatsiz bir şey olmayacak bizimki. Peki, ya ne kuracağız? **Karınca'nın belini incitmeyen bir iktidar!** İşte bütün mesele bu! Ve neredeyse imkânsız. **İhsan Eliaçık**, aynı kongrede yaptığı konuşmada **"İktidar olmak ne ki, iktidarın kendisi bir baş belası!"** diyordu. Çünkü, **"Devrim yapıp iktidarı kurmakla iktidarı devrim kılmak aynı şey değil. Üstelik beyaz giyerseniz, kiri istesiniz de saklayamazsınız."** Eliaçık Hoca, aynı konuşmada **Gezi İsyanı'nın beş ayağı olduğunu** söylüyor ve şöyle sıralıyordu: **Doğa, özgürlük, saygı, dayanışma, çoğulculuk.** Bu beş madde, **karınca'nın beline gösterilen hassasiyeti içeriyor:** Antikapitalizmden çevrenin korunmasına, farklı olana saygıdan özgürlük hassasiyetine kullanışlı yalın bir devrim programı. Ama yeterli değil. Mümkün olduğu Gezi'de görülse de uygulanabilir olduğu henüz kanıtlanmış değil.

Karınca'nın beli hâlâ incinmeye müsait ve ileride hayalimize halel gelmemesi için cevap bekleyen çok soru var ortada. Ama bütün sorular özgürlük kapısına gelip dayanıyor. **Her mesele özgürlüğün fonksiyonu gibi: İnanç ve özgürlük; mülk ve özgürlük; kimlik ve özgürlük; sınıf ve özgürlük.** İktisadi ele alalım: En ücra mahallenin en harap evindeki en yoksul insanın sosyal kurtuluşuna odaklanan **"siyasi iktisat"** mülk sahiplerini üzebilir belki. Kâr ve mülkiyetin baskılanmasını insan hakkına müdahale sayan sınıfsal anlayışa bir başka sınıfın özgürlük modeliyle mülkiyet kanserojendir, zengini de yoksulu da köleleştirir karşı çıktığınızda memnunsuz birileri de olacak. Ama sınıfsal kimlik, son tahlilde kimsenin üzerine yapışmış değil. Bugün burjuva yarın işçi olabilirsin. O hâlde herkesi sistemin kaosundan çekip alacak siyasi bir projeyi özgürlükle sorunu olduğu için suçlamak abes! Yapılması gereken mülksüzlerin çıkarlarını kollayan ama bunu en geniş katılımlı yönetim mekanizmalarını kurarak yapan bir iktidar tanımıyla mülkiyetin tahakkümüne son vermek! Ama bu hikâyenin tamamı. Önce ölümüne çalışma koşullarıyla hesaplaşmak ve Kapitalizm içinde direnmeyi becermek gerek.

İktisat için kolay yanı. En azından teorik olarak. Mesele, asıl **dinsel alanda** düğümleniyor. Çünkü **inanç özgürlüğü nasıl bir şeydir hâlâ bilmiyoruz.** Sosyalist ya da burjuva liberal demokraside inanç üzerindeki baskıların kalkacağını bilmekle birlikte nasıl olacağına dair soru işaretleri ortada duruyor.

Bilen bilir; Cemaat'e bağlı Körfez dersanelerinde kadın ve erkek öğretmen odaları ayrıdır. Kadın öğretmenlerin odasına erkek öğretmen giremediği gibi erkek veli de giremez. Bu uygulama, kız ve erkek

öğrencileri ayrı okutan hatta öğretmen ve öğrenciyi cinsiyetlerine göre ayıran bir dünya tahayyülüne de işaret eder. Her alanda kadın ve erkek olarak ikiye bölünmüş birbirine temas etmeyen bir dünya! Bu “**hayali**”, bizim hassas iktidardan talep eden bir cemaat ortaya çıkarsa ne yapacağız? Ya da kızını inancı gereği okutmak istemeyen bir velinin iradesini inanç özgürlüğünün neresine koyacağız? Diyelim ki bir Hanefi, tek eşli olmak hususunda ilgili ayete ve mezhep akidelerine göre ikna oldu. Ancak aynı ayete dayanarak İslam’da dokuz kadınla evliliği mümkün gören Zahirîye mezhebi mensubuna ne diyeceğiz? Kabul; uç örnekler bunlar. O hâlde beş vakit namaz meselesinde nasıl bir özgürlük alanı tahayyül edeceğiz? Üretim sürecini engelleyeceği için ihtimal bugün dindar patronun dahi kabule yanaşmayacağı namaz vakitlerine uygun hayatı düzenlemek toplumsal açıdan ne anlama gelir?

Aslında dinsel alana ilişkin en basit sorun **türbandı**, o da kifayetsiz otoriterlerin elinde ülkenin milli meselesi hâline getirildi. Örtünme, kişisel alanda başlayıp biten bir tercih olduğu için iddianın aksine “**kamusal**” alanı etkilemez. Ama çok karlı olmak isteyen bir erkek ya da muayene için hemcinsi bir doktor talep eden kadın toplumun yeniden dinî inşasını istiyordur aslında. **Seküler dünyanın üzerine dinsel alanı nasıl inşa edeceğimizi henüz bilmiyoruz.** Bugüne kadar, Sovyet Sosyalizmi ve Avrupa Sekülerizmi hatta Kürt İsyanı büyük tecrübeler biriktirdi. Ama Ortadoğu gibi dinsel rengi belirgin toplumlarda neoliberal ılımlı İslam projelerini çöpe atacak **karıncanın hakkını gözetin siyasetin nasıllarını henüz öğrenme aşamasındayız.** Postmodernist çoklu hukuk sistemi, özgürlükçü gibi görünse de recm’i ceza kanununa dâhil eden dinsel hukuka karşı yurttaş korumak da Seküler Hukuk’un gereği değil mi? **İnanç özgürlüğü, özerk alanlar talep ettiğinde ne yapılacaktır?** Kadınla erkeğin aynı otobüse binmemesi, bilimsel bilgiye ambargo talepleri falan.

Yapılması gereken bu topraklarda özgürlüğün kodifikasyonudur. Eliaçık bu noktada kadim ve herkesçe kabul edilen değerlerden oluşan **meşru özgürlük** kavramından söz ediyor. Ama bu tanım durağan, çünkü bugünün devrimci fikirleri yarının muhafazakâr dünyasını oluşturabilir. **Özgürlük kendini sınırsızca var edebilmektir. Bunun için meşru olmayana da hayat hakkı gerekir. Ötekileştirilen tüm kimliklerin kamusal alanda görünür ve yaşanır olması buna bağlı.**

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ben bir gün militaristken

Murat Utkucu 08.10.2013

Geçenlerde **Taraf**’ta bir haber gözüme ilişti: **Londra Silah Fuarı, daha kapılarını açmadan protestolarla karşılanmış, hatta Türkiye de bu eylemden nasibini alarak, ülkeye biber gazı satışının son bulması talep edilmişti.** Eylemciler, fuarı küresel kan ve kâr sergi salonu olarak nitelendiriyordu. Habere göre, bin beş yüz silah ve güvenlik firması ile Türkiye dâhil kırk ülke bu yıl sergici olarak fuara katılacaktı.

Ortaokuldayken **Ticaret** diye bir dersimiz vardı. Talebeleri kapitalizme ısındırmak gibi bir amacı mı vardı bu dersin bilemiyorum ama fuar ve panayırın ne anlama geldiğini ilk kez bu derste öğrenmiştik: **Arzın talebiyle bulunduğu yerdi fuarlar.** Panayırdan farklı olarak, ihtiyaç **sahipleriyle** bu ihtiyacı giderenler, sektör bazında yan yana geliyordu. Gelinlik pabuç, araba, inşaat, iç giyim, aklınıza ne gelirse. İşte Londra Fuarı da bunlardan biriydi: **Yüz yirmi milimetrelilik topa mı ihtiyacınız var? Yoksa korvet sınıfı füzelili torpilli küçük bir şey mi**

istiyorsunuz? Ya da şöyle ucuz tarafından bir jet. Satış danışmanlarımız, size neyin gerekli olduğunu anlatsın. Tercihiniz 5,56'lık namlu mu yoksa 7,62'lik mi? Gelin envaiçeşit ürünlerimizi bir de üstünüzde deneyin! Korkmayın canım şaka yaptık. Ama inanın düşmanlarınız hiç memnun kalmayacak! Yazarken mizah gibi duruyor ya yaşarken felaket olmalı. Tamam, her konuda fuar olabilir: Kıyafet, kitap, seks, hatta tabut. Ama **hiçbir insanî ihtiyacı karşılamayan bir alanda fuar düzenlemek, sahiden tuhaf değil mi?** Üstelik arzın talebi yarattığı bir dünyada **bu fuarlar sürdürülebilir savaşların da müsebbibi**. Hayatta o kadar anlamsız şeyi, büyük bir ciddiyetle yapıyoruz ki saçmanın farkına varma yeteneğimizi kaybediyoruz zamanla. Biraz da bu nedenle silah meselesi **çoğunluğun** umurunda değil. Çünkü hayat algısı, o protestoculardan çok farklı. Nereden mi biliyorum? Çünkü ben de bir zamanlar o **çoğunluğa** dâhildim.

BİR KAMYONDAN KAHRAMAN YARATABİLEN ASİL BİR MİLLETİN ÇOCUKLARI

Militarist merakım ne zaman başladı hiçbir fikrim yok. Belki **küçük asker** şarkısını çok ciddiye aldım küçükken. Belki henüz ilkokuldayken yaşadığım Kıbrıs Savaşı'na dair kahramanlık hikâyeleri beni baştan çıkardı. Bildiğim, bildim bileli askerî meselelere meraklı oluşum. Ama çocukluk önemli: O dönemde neyi yaşadınız ya da kaçırdınızsa ömür boyu peşinizi bırakmıyor. Mesela, **Otuz Ağustos** merasimlerinin en sadık müdavimi çocukken bendim herhâlde. Şimdi de öyle. Tabii, yüksek doz hamasetin bünyede yarattığı tahribat yok artık. Bir zamanlar **kahraman ordumuzun çelik pençeli tankçılarını** yutkunarak izlerken, bugün, spikerin kameramana ha daldı dalacak havada okuduğu şiirlere kulağımı kapatıp envantere neler girdiğine bakıyorum. Merasim merakım gibi silah dergilerine ilgim de o günlerden kalma. (*Laf aramızda **Lale Kemal** ve **Namık Komutanımın sıkı takipçisiyim.***) Tabii o zamanlar bugünkü imkânlar nerede! Ben de gazetelerde çıkmış ne kadar haber, fotoğraf varsa kesip özenle saklardım. İkinci Savaş'tan kalma kırk yıllık muhriplerin müthiş makinelermiş gibi pazarlandığı, hibe edilen tabut lakaplı uçakların allanıp pullandığı haberlerdi bunlar. Ah, nasıl da heyecan vericiydi! Hiç unutmam darbeden hemen sonra 1981 olmalı kamyon siparişi almak için bir firmanın verdiği reklam şöyleydi: **Ordumuzda kahramanlar geçidi.** Bir kamyondan kahraman yaratabilen asil bir milletin çocuklarıydık, kim tutardı bizi ve o şirketi!

HIÇBİR MAKYAJ ÖLÜ ASKERE HAYAT VERMEZ

İlginçtir, bütün silah dergilerinin adında savunma geçer. Şu Londra Fuarının adı da mesela **Fezada Vuruşanlar, Kıyamete Beş Kala Hazır mısın Savaş** falan değil Savunma ve Güvenlik! Sahiden şık ve steril! Bilen bilir, 1945'e kadar her hükümetin Sovyetler hariç bir **savaş bakanlığı** varken sonrasında tümünün adı **savunma** olacaktı. Ad değişince ellerdeki kan temizleniyordu sanki. HalHâlbuki hiçbir makyaj ölü askere hayat vermez. Saldırganlık böylece aklanırken mesela dünyanın sonunu getirebilecek hidrojen bombasını savunma amaçlı yaptığınızı utanmadan söyleyebilirdiniz. **Soru: Mr. President neden dünyayı yok ettiniz? Cevap: Kendimizi korumak için.** Savunma dergileri sahiden ilginç: Bu dergilerde **silahlar**, bayramlık ayakkabılar kadar **gıcır gıcır** resimlenirken marifetlerinin nelere yol açtığı hakkında yorum yapılmaz. Mesela **sığınak bombasının** patladığını görür, içindekileri bir tür plastik manken olduğunu düşünürüz. Top mermisi bir okula düştüğünde talebelerin durumuna ilişkin kimse soru sormaz. Sanki bir tür **paintball** oyunudur bu. Bombalar konfeti yağdırmaktadır. **Tanklar, gelin arabası** gibi, **savaş uçakları palyaçolar** kadar süslüdür. Ama hakikat nasıl da başkadır. Güle oynaya cepheye giden küçük asker özentisi bile memleketine **sendromu**yla geri döner. G-3 mermisinin insanda, poligon tahtasında durduğu gibi durmadığını görünce bizim askerin feleği şaşmaktadır. Vietnam Sendromu, üniformanın içindeki insana dair ayak izi olarak okunmalı. Köy köy katliam yapıp hiçbir şey olmamış gibi eve dönen; üstüne, madalyasıyla çarşı pazar dolanıp hava atan psikopatlardan Allah cümlemizi korusun.

HAÇLI VE CİHAT İDEOLOJİSİ, BİRBİRİNİN KOPYASI

Militarist kültür sağ ideolojinin bagajı. Ama silahın homo sapiens'le özdeşleşmiş tarihi, meselenin sağcılıktan ibaret olmadığını gösteriyor. Ordu siyasi gücünü silah tekelinden alıyor. Militarizm ise silahın amaç hâline geldiği bir toplum modelini hedefliyor: **Ordulaşmış millet**; herkesin silahlı değil asker kafalı olduğu toplum yani. Solun ideolojik paketinde silah olsa da kolektif özgürlük militarizmin panzehiri! Ama adına ister **ulusalcı** deyin ister **yurtsever, sol milliyetçileştikçe militarize oluyor**. İslam ise cihat ideolojisiyle üniforma giyiyor: **Haçlı ve cihat ideolojisi, birbirinin kopyası değil mi?**

MAVZER'DEN KALAŞNİKOF'A, SAM'DAN KATYUŞA'YA...

Silah, her alet gibi kültürünü yaratıyor. **Grup Yorum**'un türkülerine konu olan **mavzer**, bir Alman silah firması! **Kalaşnikof**, düzenli ordunun uçağına topuna karşı **Spartaküs'ün kılıcı** kadar prestijli hâlâ. Tabii sayısız sivilin ölümünden de sorumlu. Suriye'nin, Sovyet füzeleriyle, İsrail jetlerini üçer beşer indirmeye başlaması, öyle sevinç yaratmıştı ki o dönemde doğan birçok Arap bebeği adlarını bu füzeden almıştı: **Sam. Katyuşa**, önce Nazilere, yıllar sonra İsrail'e karşı direnişin roketi olarak adını yazdıracaktı. Bütün bu silahlar için yazılmış şiirleri not düşmek gerekiyor

Silahın ulusal güvenlik için gerekli olduğu tezi mantıklı görünüyor. Ama bilmem kaç milyar dolarlık uzun menzilli füze sistemi kurduğunuzda devletinizin H-man olduğunu düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Çünkü hiçbir savaş sadece iki ülke arasında geçmez. Kaynaklarınızı silaha yatırmanız sizi güçlü bir devlet yapmaz. **Gürcistan'ın Otokar'a** akıttığı onca doların **Rusya** karşısında ne işe yaradığı görüldü. Nükleer ve hava gücünü elinde bulunduran devletlerin tahakkümünde bir dünya var ve bu dünyada ittifak ilişkilerine dayanmadan hiçbir savaşı yürütemez hatta savaşa giremezsiniz.

RUHLARDAKİ ÜNİFORMA

Silah, siyasi bir hakikat ve dışarıda var olabilmek için tüm saçmalığına rağmen ihtiyaç. İçerdeyse, kahrolası bir araç olmaktan çıkıp amaca dönüşüyor, **ordu-millet palavrası** üzerinden toplumu örgütlüyor. Bugün askeri siyaset dışı bırakmakla övünenler, her **29 Mayıs**'ta militarizmin bayrağını siyasetin merkezine dikmeye devam ediyorlar. **1453**'ü bir işgal olarak göremeyen aklın, ruhundaki üniformayı çıkarması mümkün mü?

Aklıma gelmişken, bir yerlerde çıkardığım militarist gömleğimi gören olursa insaniyet namına çöpe atmasını rica ederim.

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Paket düşük yaptı!

Türkiye, şaşırtıcı bir ülke! Ummadığınız anda beklemediğiniz siyasi gelişmeleri yaşıyor, beklentinizi yüksek tuttuğunuz birçok olayda ise hayalkırıklığına uğruyorsunuz. Gezi, böyle bir şaşıma hâliydi. Ülkenin en kitlesel, sivil ve kim ne derse desin demokratik başkaldırı hareketi, beklenmedik bir anda kapımızı çaliverdi. Umut oldu. Son demokrasi paketi de ihtimal çok az kişiyi şaşırttı ama bu kadarını kimse beklemiyordu doğrusu. Artık herkesin malumu: AKP, demokrasiden, geneli değil kendini memnun edecek bir rejim anlıyor! Özgürlükse sadece, muhafazakâr zihniyetin özgürlüğü. En hassas noktası inanç serbestisi olan bu iktidarın, iş Alevi inancına geldi mi ipe un sermesi, dinî eğitimi dayatmasının sebebi de bu. Kıyafet özgürlüğünün sadece tesettür için olduğunu **Hüseyin Çelik**'ten öğrenmiş olduk. Türban alerjisi, yerini dekolte nefretine bırakırken anlaşılan eski rejim, hassasiyetlerini yenisine aktarıp gitmiş. Kemalizm'in baskıcı geleneği, Sünni Kapitalist Otoriterizm üzerinden yeniden can buluyor. İyi de, denebilir, on yılı aşkın iktidarında AKP, demokratikleşme yönünde adımlar atmadı mı? Nihayetinde paketin yetersizliğinden dem vurmak da olumlu bir gelişme değil mi? Gelineen noktaya bakarsak değil? Demokratikleşme ideali, eski rejimin baskıcı karakterine karşı mağdurları biraraya getiren formüldü. Bir yandan hükümete meşruiyet sağlarken öte yandan eski rejimin manevra kabiliyetini sınırılıyor, hamlelerini iyi ki boşa düşürüyordu. Dış politikada AB ısrarı ise iç politikada darbenin panzehiriydi. Demokratik reformlar, ilk yedi yıllık dönemde iktidarda kalabilmenin ön şartı oldu. Son beş yıl ise malum, hukuksal revizyon ve siyasi davalarla, eski rejimin devlet üzerindeki gücünü tasfiyeyle geçti. AKP kendini daha güçlü hissettiği anda gazı kesti, sonrasında frene bastı. Hâlbuki eski rejim ve kitlesi, meşruiyetini kaybetmişti. Demokratik reformlar, devlet içinde dirençle karşılaşmayacaktı artık. Ama olmadı. Sadece daha az reform değil daha çok baskıyla birlikte geldi bu yeni dönem. AKP güven tazeledikçe Sünni otoriter yüzü görünür oldu. Erdoğan'ın hiddetine gem vuramadığı hitabeti hemen her gün yeni bir baskıcı uygulamayı müjdeliyordu. Sanki eski rejimin murisi AKP'ydi. Tereke hükümet tarafından hevesle sahiplenilmişti.

Bugün dünyada, demokrasi iddiası, hükümetlerin meşruiyet kaynağıdır. Hele AKP gibi eski rejimin güç merkezlerini bu iddiayla alt etmeyi başarmış bir parti için asla vazgeçilmeyecek bir argüman. Kaldı ki son on yılda yaşananlar bir illüzyon değil. Türkiye elbette müthiş yol kat etti. Hükümetin kudreti de alınan bu yolla ilintili. Ama bu, hükümetin bahsettiği bir şey değil toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek siyasi hattı. Ülkeyi Kürtlerin ve Alevilerin hilafına yönetmeye kalkarsanız, kemikleşmiş yüzde elli oyunuz olsa da iktidarda huzurla oturamazsınız. Görünen o ki hükümet için demokrasi denizi bitti. AB süreciyle koşar adım gelinen noktada bugün Zenon adımlarıyla yüz yıllık meseleler çözülmeye çalışılıyor. Her biri öncekinden küçük ve çelimsiz adımların üzerimizdeki deli gömleğini söküp atması ne mümkün! Öte yandan Sünni muhafazakârlık bir tür yeşil Kemalizm olarak toplumu yeniden inşa etmek üzere yola çıkıyor. Çocuk sayısından yemek adabına, kıyafet dekoltesinden seçmeli derse kadar her alanda Sünni baskı yükseliyor. Nefes almak zorlaşıyor.

Son pakete damgasını vuran gönülsüzlüktür. Bu nedenle dağ fare doğurmamış aslında paket düşük yapmıştır. Demokratikleşme, cumhurbaşkanı tarafından affedilen hasta hükümlüler gibi kişiye, kuruma ya da olaya özel düzenleme içermez. Bir defaya mahsus değildir, ilkeler üzerinden esasa yönelir. Aksi durumda, bahşedilmiş olur ki hükümetin paket hakkındaki düşüncesi, ne acı ki budur. Bu durum, içeriğinin zayıflığı hakkında fikir verebilir.

Esprî kabiliyeti yüksek birileri tarafında kaleme alındığı anlaşılan pakette iki madde var ki evlere şenlik: Hacı Bektaş-ı Veli'yi demokratik mesele sayıp üniversiteye adını vermek, zirvedeki yerini koruyor. Duyan da büyük sufi üzerinden ülkede kızılca kıyamet kopuyor sanır. Alevilere ilişkin hiçbir düzenleme olmayınca hükümet durumu bu şekilde kurtarmaya çalışıyor. Tıpkı Kürt meselesinde yaptığı gibi! İkincisi hukuksal katakulliyile Süryanilerin elinden alınmaya kalkılan on altı asırlık Mor Gabriel'i iade etmek. Üstelin açılan davayı Manastır kazanmışken. Bizim bildiğimiz demokratikleşme, eskiye dönüş değil eskisinden daha ileri düzenleme demek!

Paketin asıl muhatabı Kürtler iken, tek satır olsun adlarının geçmemesi, çözüm konusundaki umutları karartıyor. Hükümet hâlâ Kürt demekten korkuyor, hâlâ kelime oyunları ve defi bela kabilinden ince

manevralarla meseleyi savuşturabileceğini sanıyor. Sanki müzakere, Kürtlerle değil Türklerle yürütülüyor. Muhatap da Öcalan değil Oktay Vural! Evet, andımızın kaldırılması devrim gibi! Ya da köy adlarının iadesi. Ama tarih kronoloji değil ve takvim yapraklarıyla aynı hızda ilerlemiyor. Toplum canlı ve hareket hâlinde! Dün için inanılmaz gelen bugün sıradan olup çıkıyor. Paket bu hakikati es geçip anadil ve Ceza Kanunu'nda yapacağı reformla ülkenin yolunu açacağına kendini kandırıyor. Kürtleri de kandırdığını sanıyor.

Toplantı ve gösteri, nefret suçları ve inanç özgürlüğüne ilişkin düzenlemeler ne yazık ki rahatlatmıyor. Aksine Başbakan'ın **dava taşını gediğine koymak için** bu maddelerden yararlanacağı endişesi hâkim. **Bir kimsenin inanç, düşünce veya kanaatlerinden kaynaklanan yaşam tarzına ilişkin tercihi müdahale edene** hapis cezası öngören paketi hazırlayanlar, zorunlu din dersini nedense müdahale saymıyorlar! Nefret suçu maddesi, Türk Tipi Sünniliği Koruma Kanunu'na dönüşme sinyali veriyor. **Nişanyan** ve **Say** davaları, hâlâ sıcak. Mülki amiri neredeyse gösterici yapan düzenleme ise Vali Mutlu'nun tweetleri kadar samimi! Saatlerin artırılması güzel de yerini belirleymedikten sonra yirmi dört saat Allahuekber Dağlarında miting yapmanın anlamı var mı? Baraj için önerilenler ise üç aşağı beş yukarı eski sistemin devamı.

Demokrasi olağanüstü dönemleri olağan dönemin yasalarıyla yönetebilme becerisi. Gezi, bunun böyle olmadığını bir kez daha gösterdi. Yasaların demokratikliği kadar uygulanabilirliği de önemli. Mevcut hakların kullanılmasını bin dereden su getirerek engelleyen bir iktidarın yenileri hususunda ne kadar samimi olacağı ciddi bir sorun. Üstelik Gezi'ye düşmanca tutum devam ederken!

Başbakan haklı: Gerçekçi olmak gerekiyor. Paketin sorunu tam da bu: Bugünün gerçeğini kavramıyor. Eskiyle kalmak istiyor. AKP kısa devre yapıyor.

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayatı özgürleştiren her yola yoldaşız!

Murat Utkucu 05.11.2013

Sayın Çelikkanat;

Bu bir polemik yazısı değil ne yazık ki? Ne yazık ki diyorum çünkü siyasi **edebiyatın** en heyecanlı türüdür polemik. Bu yazı öyle değil, çünkü "**Karınca'nın belini incitmeyen iktidar**" başlıklı yazıma getirdiğiniz eleştirilere temelde hiçbir itirazım yok! Anladığım kadarıyla sizin de yazıya pek itirazınız yok! "**Daha ne olsun!**" dediğinizi duyar gibiyim. Açıklamaya çalışayım.

Müthiş bir kuşatma altındayız. Mesai saatlerine esir düştüğümüz sistem, sadece hayatımıza değil hislerimize de el koymuş durumda. Pazarları, aklını yitirmiş zombiler gibi AVM'lere hücum ediyoruz. Satın aldıklarımızın bizi değiştirebileceğine inanıyor, bu dünyanın asla değişmeyeceğine iman ediyoruz. Ama bize rağmen dünya inadına değişiyor. Üstelik değiştiren, bizden başkası değil. Sorunumuz, kudretimizin farkında olmamak! New York'tan İstanbul'a uzanan bir direniş hattı var ve bu hat, farkında olmadan antikapitalist ruhuyla dikiliyor sistemin karşısında. Bu nedenle Gezi, kendine yaşam tarzı olarak komünü seçiyor. Neden ülkenin Gezi alanlarında paranın geçmediği üzerine düşünmek gerekiyor. Milliyetçiliğin panzehiri de bu ruh değil mi?

Ama kuşatma devam ediyor. Direniş bir anda patlıyor, dünyayı cürümü kadar sarsıyor, sonra geri çekiliyor. Çünkü bir başka hayat ihtimaline ezilenler ikna olmadıkça, nasılları kurulmadıkça direniş ateşi sönmeye mahkûm görünüyor. Tabii bir sonraki yakılana dek!

Sayın Çelikkanat, bütün bunları siz de biliyor, aksini söyleseniz de bir devrim programıyla yola çıkıyorsunuz. Aradaki fark; ötekiler, bir güne sığdırırken devrimi siz, gündelik yaşamın parçası hâline getiriyorsunuz. Üstelik dil ve din farkı bilmeyen enternasyonal bir program bu: *"Bu yüzden yeryüzü sofralarını... dünyanın enlemleri ve boylamları boyunca uzatmalıyız. İnsanlık olarak nasıl bir hayat yaşayacağımızı, nelere ihtiyacımız olduğunu, neleri üretmemiz gerektiğini birlikte belirleyeceğiz. Böylece... dünya, kapitalistlerin hırslarını tatmin ettiği avlanma sahası olmaktan çıkacak,"* diyorsunuz.

Kuşatma bu kadar kudretliyken **kurtarılmış bölgeler** yaratmak, pek kolay olmasa gerek. Tüketim kültürünün dışına çıkarak yeni üretim ilişkileri üzerine yükselecek bu dalga sahiden heyecan verici. Yeryüzü sofralarını kurarak çıktığınız yolda desteğimi ifade ediyor, ancak bu programın yetmeyeceğini düşünüyorum. Kurtuluş için tek bir reçete yok. Duygularımıza bile hükmedebilen bu **psikotoriter** küresel düzenin hâkimiyetini kırmak için bütün enstrümanlar ile mücadele etmek gerekiyor. Buna park forumları da dâhil belediye meclisleri de... Sistem dışı özyönetim örgütlenmeleri de dâhil sandıklı demokrasi de! Tek doğrulu zorunluluktan değil esneklikten söz ediyorum. Tabii **Makyavel**'i sofraya davet eden yok.

AYRILIK DEĞİL AYNILIKLAR ÜZERİNE SİYASET

İktidarın ne denli kirletici olduğu muhakkak! Keramet kelimedede değil yönetmenin yarattığı rantta. İktidarı paylaşmak ve kazanç kapısı olmaktan çıkaracak mekanizmaları kurmak gerekiyor. Bunun için de mülkiyetle derdi olan bir model geliştirmek. Bu bile yetmiyor çünkü iktidar, sadece iktisadi değil siyasi sosyal, cinsel haz temelli bin bir alan ve oyunla karşımıza çıkıyor. Mesele, toplumu insanî hasletlere köle etmeyecek bir siyaseti örgütlemek. Sayın Çelikkanat, iktidar konusunda aslında aynı yerde duruyoruz. Hatta ideolojilerin **Deus ex machina** gibi sunulmasına da aynı şekilde itiraz ediyoruz. Ama kabul edersiniz ki hayata bakışımızda tümdengelen bir damar var: Mesela bu kadar tüketmeyi bu denli çalışmayı bu kadar hırs yapmayı, ne dünya ne bedenimiz ne de ruhumuz kaldırıyor artık! Daha çok enerjiye ihtiyaç var çünkü daha çok tüketiyoruz. Ama derelerin öfkesi hepimizi boğacak! Yani ortada bir terslik var; görüyor ve bunun için önlem almak istiyor fakat dönüp baktığımızda dünyada düşünülmemiş hiçbir şey olmadığını görüyoruz. Artık insanlık sadece dipnot düşüyor. Yani diyorum ki başka bir dünya lazım dediğimizde konuştuğumuz dil ideolojidir. Cümlelerin muradı dünyada cennet diyen hassasiyet de! Yapmamız gereken çok daha fazla fikrî sistemi **dipnotlarımızla** kucaklayacak bir ideolojik hat örnek. İşte bu nedenle ateisti ve dindarı, dipnot düşüp ekmeği kardeşçe bölüşmek üzere yeryüzü sofrasına çöküyor. Derdimiz özgürlük ve eşitlik. Ne tarihî meseleleri halının altına süpürmek ne de eski tartışmaların üstünü örtmek istiyoruz artık. Ayrılık değil aynılıklar üzerine siyaset öne çıkıyor.

Bazı kavramları hafife aldığınızı düşünüyorum yine de. Mesela, devrim meselesinde *"Gezi Parkı yeşil kalsın talebi bile altı insanın ölümüne neden oluyorsa, güler yüzlü de olsa bir ihtilal girişiminde kaç bin cinayetin işlenebileceğini tahmin dahi etmek istemem doğrusu"* diyorsunuz. Ama siz de biliyorsunuz ki Gezi, planlı bir iş değil spontane bir halk direnişi! Yani devrim, geliyorum demiyor! Pek hesapta yokken birden kucağımızda buluveriyoruz kaos ve umudu. Kaldı ki ne yaparsanız yapın rejimi tehdit ettiğinizde iktidarın hedefi olursunuz. İstedığınız kadar barışçıl bir siyasi hat izleyin devlet için tehlike arz ediyorsanız terörize edilmekten kurtulamazsınız. Siz kurtarılmış hayat alanları yaratırken küresel iktidar inanının boş durmayacaktır. Onların taktiklerini kullanalım demek istemiyorum. Barışçıl gösteriye karşı gaz fişeklerini öldürmek için kullanan bir devlet aklından söz ediyorum. Yoksa neyi nasıl yaptığınız önemli. Onlar ne yaparsa yapsın siyaseten duruşu

korumak diye bir şey var. Haklı olduğumuz için kazanmak istiyoruz ama kazanmaktan daha önemlisi haklı olmak ve buna halel getirmeyecek bir politik hat! Hatta kazanmak bile mevcut aklı temsil ediyor. Paylaşmak hayatı savaş alanı olmaktan çıkarır. Ama arasında sıkıştığımız mengenenin mekanizmasına müdahale etmek nihayetinde mengenelikten çıkarmak gibi derdimiz olmalı diye düşünüyorum. Yoksa Amish topluluğu gibi cemaatler yaratarak gazetelerin pazar eklerine sempatik konu başlığı olabiliriz sadece. Tarihin sonu diye bir şey yoksa ve başka dünyalar mümkünse tek bir istikamet de olmadığını düşünmek gerekiyor. Yeter ki neden kurtulmak ve ne kurmak istediğimiz hakkında pusulamızı kaybetmeyelim.

Dostlukla.

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kasımpaşalı ateistten Başbakan'a: Mazeretim yok ateistim ben!

Murat Utkucu 19.11.2013

Sayın Başbakan ben bir ateistim. Biliyorum benden en hafif deyimle hoşlanmıyor, **hatta ve hatta** beni insan yerine koymuyorsunuz. Tuhaftır, tanımıyorsunuz da. Yani nasıl biri olduğum hakkında fikriniz yok, zaten umurunuzda da değil. Doğrusu, "*Ne düşündüğünüz benim de umurumda değil!*" diyebilirdim eğer siz Kasımpaşa Kiraathanesi müdavimi Emekli Tayyip Bey olsaydınız sadece. Ama bu ülkenin başbakanısınız ve icraatınız hayatımı fena hâlde etkiliyor. Hoş, zaten etkilesin diye yapıyorsunuz. Belki şaşıracaksınız ama bizler insanız Sayın Erdoğan. Hani bazı laikler, türbanlı kadınlara Marslı muamelesi yaparlardı ya işte biz de o kadınlar gibi dünyalıyız mesela Kripton gezegeniyle hiçbir alakamız yok. Biz de ekmek yer su içeriz. **Hatta ve hatta** sizinle ben hemşeri bile sayılırız. Siz bilmezsiniz ama ben de Kasımpaşalıyım. Çocukluğum İngiliz Sefarethanesi'nin hemen arkasında **Aynalı Çeşme**'nin eski bir Rum evinde geçti. Hani **Tepebaşı**'nı **Kasımpaşa**'ya bağlayan dik yokuşlu mahalle. İşte o zamanlar semt mekteplerine yürüyerek gider gelirdik: **Sururi İlkokulu, Güzelce Ortaokulu, Kasımpaşa Lisesi**... Yani aynı okul yollarında yürüdük belki. Aynı arnavutkaldırımlı sokaklarda patlak topu tepikleyip aynı sokak çeşmesine ağzımızı dayadık! Yok, yanlış anlamayın lütfen, amacım çocukluk hatıralarına dönüp gönül telinizi titretmek değil. Ama bakın Kasımpaşa'dan da ateistler çıkıyormuş demek! Demek ki inançsız olmak için Paris sokaklarında sürtmek ya da, Boğaz'a nazır yalılarda daralmak gerekmiyormuş. Yok-yoksul semtlerin, helâlalarında boy abdesti alınan kırık dökük evleri de farklı fikirlere açkış meğer! Sonra ne olmuş? Hayat devam etmiş; ben sosyalizme kapılanıp Mülkiye'nin yolunu tutarken siz İslami siyasette devam etmişsiniz. Maşallah sizi kimse de tutamamış.

Tayyip Bey, size bir sır vereyim, aslında sayımız sandığınızdan da çok. Ben diyeyim yüzde 3, siz deyin yüzde 7. Üstüne agnostik ve deistleri de ekleyin bunlarda ne ola ki dediğinizi duyar gibiyim. Korkmayın zararsızdırlar-. **Hatta ve hatta** hem iman edip hem de bazı ayetleri inkâr eden "**densizleri**" ilave ettiğinizde Diyanet'in o devasa bütçesinin bile **hakkımızdan gelemediğini bir kez daha** göreceksiniz. Güzel bir atasözümüz var. Parayla imanın kimde olduğu belli olmaz diye. Benden duymuş olmayın ama çevrenizde çok sayıda eski ateistin olduğuna eminim efendim. **Hatta ve hatta** ateist olup size bu durumu çaktırmayan danışmanlarınız bile olabilir. Lütfedin nasıl söylesin garipler! Siz "**İnançsızlara bile insan muamelesi yapıyoruz. Allahtan**

korkun, daha ne istiyorsunuz!" dedikten sonra. Tamam kabul, varsa eğer böyle şahıslar, makam mevki ve rant dinine girdikleri için seslerini çıkarmıyorlar herhalde. Dedikodu olacak ama bu dine kayıt yaptıran dindar sayısında patlama yaşanıyormuş son yıllarda. Hatırlatayım dedim.

Sayın Erdoğan, insan tanımadığından nefret eder, çünkü korkar, korktuğu için düşmanlaşır. Eğer dostlarınız arasında birkaç ateist olsaydı onların hatırına belki o cümleyi kurmayacaktınız. Ben şu yazıyı yazarken bile dindar dostlarımı incitmeden kendimi nasıl anlatırım derdindeyim. Size önerim, biliyorum artık çok geç ama ateist bir arkadaş edinin. Bünyeye iyi gelecektir.

Aslında sizi anlıyorum. İçinde Allah korkusu olmayanın vicdanı da olmaz diyorsunuz! Ben de size Allah'a inancın bu denli yüksek olduğu bir ülkede bu denli vicdansızlık nasıl oluyor diye soruyorum. Mesela **Pozantı Cezaevi'**nde çocuklara tecavüz eden mahkûmlar, bu mahkûmlara göz yuman gardiyanlar sizce dinsiz miydi? Sadece Türkiye değil dünya hapishanelerini inceleyin. Acaba suç grafiklerinde ateistlerin yeri nedir? Kaç ateist cinnet geçirip çoluk çocuğunu doğramış, trafikte adam vurmuş ya da ihaleye fesat karıştırmış? Bu tür akıl yürütmeleri anlamlı bulmam, çünkü vicdan, etiketlerden bağımsız kişisel bir şey! Ne komünist fikriyat, iyi bir insan olmayı garanti eder ne de tarikat! Ama iman edip üstüne bu denli günaha eğilimli olmanın da bir sebebi olmalı. Belki de cennetin anahtarını cebinde taşımak, **kulları** kötülüğe teşvik ediyor! Ne yaparsan yap cennetlik olunca, elini korkak alıştırmıyorsun anlaşılan! Nasılsa Allah affediyor!

ATEİZM DİN DÜŞMANI DEĞİLDİR

Dinler sömürü baskı ve zalimliğin aracına dönüşmüş tarihte. Tanrı, zalimin elinde kılıç olup mazlumun boynuna inmiş. Karşı koyana da din düşmanı denmiş. Siz de ateistleri, dine ve dindarlara düşman sanıyorsunuz. Hâlbuki Ateizm din düşmanı değildir. Sadece kâinatın, dışarıdan insani duygularla donanmış bir varlık tarafından var edilmesi fikrine itiraz eder. Şekilden şekle girse de mevcudun her daim var olduğunu kabul eder. Bu polemiğin biricik muhatabıysa dinsel düşünce! Bu nedenle ateistler sıradan bir mümine göre dinle çok daha fazla ilgilidir. Çünkü reddetmek için bilmek gerekir. Bilmek içinse merak etmek! Siz, işin içinde şeytani bir şeyler olduğunu düşüneceksiniz ihtimal. Ama burası bir imtihan yeri değil mi? Kabul edersiniz ki defter kitap açık olsaydı zaten herkes iman edecekti. Yani şüphenin sebebi de bu mantıkla ilahi! Bakın şahsen ben defalarca Kuran'ı okudum. Yetmedi üstüne bir de kitap yazdım. Bu kadar emek ancak muhabbetle mümkün olur. Demek istediğim, insan eleştirdiği her fikre düşman olmak zorunda değil. Kaldı ki kâinatı düşünmek derinleşme çabasıdır. İnsanın derininden neden çekiniyorsunuz? Neden ateistlere karşı bu kadar sevgisiz ve uzaksınız. Tamam, onlar da size karşı boş değil. Ama inanın bir ateist hiç kolay yetişmiyor bu ülkede Sayın Erdoğan. Bitmedi, birkaç gün içinde devamı da gelecek...

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kasımpaşalı ateistten Başbakan'a: Mazeretim yok ateistim ben! (2)

Sayın Başbakan, size hitaben yazılan mektubumun ilk bölümünden haberiniz oldu mu bilemiyorum? Olduysa, muhabbetinize mi vesile oldu yoksa öfkenize mi, onu da tahmin edemiyorum. Ama bilmenizi isterim ki amacım bir münazaraya taraf olmak değil önyargılara ışık tutmak, mazlumiyet perdesini kaldırmaktır.

Sayın Başbakan; yaşadığım evde, dokuz metrekarelik bir oda var. Odanın içinde kitaplar, duvarın birinde, Nâzım'ın mermerden yüzü, aynı hizada asılı bir tabloya bakar. Tabloda hat yazılı Arapça bir hadis! Güzel de hatırası var: Hadisi, mütedeyyin komşuma hediye etmek için seçerken bir tane de kendime almış, komşum da yazıları çerçeveletip birini hediye olarak bana vermişti! Şöyle diyor yazı: **"İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır."** İlginç değil mi? Peygamber, imandan namazdan söz etmiyor. Bir başkasına faydalı olun, dinin ruhu buradadır diyor. Hayrı, insanın eylemine bağlıyor. Ama bu hadise rağmen Müslümanların çoğu dinsel, fikrî ya da cinsel tercihlerinden dolayı insanları hakir görüyor. Neden Sünni zihniyet bu hadisin hakkını vermiyor? Bir ateistin doktor, mühendis, garson yahut sadece insan olarak bir başkasına ya da kâinata faydası düşünüldüğünde bu ayrımcı aşağılayıcı dil de ne oluyor?

Bilinenin aksine ateizmin dünya görüşü yoktur. Bir ateist, kapitalist de olabilir sosyalist de. Irkçı da olabilir hümanist de! Aynı durum dindarlar için de geçerli. Sosyalist olmak için ateist kimlik de şart değil! Dünyada cennet hayali kuran ateist ve dindarlar bunun için yan yana gelebiliyorlar artık. Aslında kırk yıl önce de böyleydi? Sosyalist ve İslamcı gençler birbirlerini yakın hissederler, çünkü değer sistemlerini yakın görürlerdi. Eşit, paylaşımcı, mala mülke tamah etmeyen bir dünya hayaliydi bu. Çünkü biliyorlardı: İş kazalarında binlerce insanın öldüğü bir ülkede halk Müslüman olsa ne olur ateist olsa ne? Sağlığın ve eğitimin paralı olduğu, haksız hukuksuz bir zalimliğin galebe çaldığı düzenin adı, seküler olsa ne olur şeriat olsa ne? Bence faydadan ne anladığımızı yazıp ona göre davranmak önemli! Ben özgürlük ve eşitliğin **faydalı** olduğunu düşünüyorum. Aynı fikri paylaştığım dindarları neoliberal dinsizlerden kendime daha yakın görüyorum.

Zalimlik dünyanın her yanında kime ve ne amaçla yapılsa yapılsın zalimliktir. İlk Müslümanlara inançları nedeniyle reva görülen baskı ve işkenceler zalimlikti. Bugün farklı inanç ve görüşten insanların çocuklarına zorla din dersi vermek de zalimanedir. Sahi Sayın Başbakan, kendi çocuğunuza yapılmasını istemediğiniz şeyi nasıl başkasına yaparsınız. **"Dinde zorlama yoktur, din dersi hariç"** mi demek istiyorsunuz. Anlıyorum bizim iyiliğimizi istiyorsunuz. Ama bu **iyilik** kendi mezhebinizi; Alevilere, Kemalist Sünnilere, ateistlere, sosyalistlere velhasıl bu fikre karşı herkese zorla dayatmaktan başka bir şey değil. Bunun **Bilal-i Habeşi**'ye yapılandan ne farkı var Sakallı Aşkına? Uşşaki Tarikatı'ndan rahmetli anneanneme sorabilseydim eğer **"Herhalde yoktur!"** derdi.

Sayın Başbakan siz kalkıyor ateistleri kriminal vaka yapıyor **hatta ve hatta** bir uyuşturucu kaçakçısı gibi anlatıyorsunuz. Ateist olmayı bir suç, bir eksiklik, kötü kirli bir şeymiş gibi gösterip buna rağmen vatandaşınızı koruyacağınızı söylüyorsunuz ki bu yol, iki durak sonra teokrat devlete çıkar. Bir dinin ötekine üstün sayıldığı bir rejimde eşit yurttaşlar cumhuriyetinden söz edilebilir mi? Biliyorum bu zihniyet, Kemalizm'den miras kaldı size. Yani sizin icadınız değil ama nasıl da hevesle sahipleniyorsunuz. Niyetiniz, şu kırk dökük Sünni laikliği bile tasfiye etmek! Daha önce de hedefinizin tek din aslında tek mezhep olduğunu söylemediniz mi? Sanki Sünni İslam cumhuriyetine giden yolda otobüsümüz dinlenme tesislerinde mola vermiş gibi. Sahi beş yıl önce neden böyle konuşmuyordunuz? Balkondaki hatip başka bir şey söylüyordu sanki.

Sayın Erdoğan,

Kasımpaşalı hemşeriniz olarak size sesleniyorum: Sandık, zulmü meşru kılmaz. Yapmayın! Zorlamayın! Rahat bırakın çocuklarımızı, rahat bırakın akıllarımızı! Hayatımız elinizde oyuncak değil biz de kuklanız değiliz!

Dilerim derdimi anlatabilmişimdir.

Saygılarımla.

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Herkesin başını dayayıp ağlayacağı bir Ahmet Kaya şarkısı vardır!

Murat Utkucu 15.12.2013

Herhalde çok az sanatçıya nasip olur böylesi. Ölümünden bunca yıl sonra hâlâ gündemi sarsabilen, yaşarken küfredenlerin şimdi özür sırasına girdiği **Ahmet Kaya**’dan söz ediyoruz. **Nâzım**’ın bile kırık dökük bir iade-i itibar için kırık yıl beklediği bu ülkede Ahmet Kaya daha şanslı sanki! Ama ne şans! Aynı muamele bugün başkalarına reva görülürken muktedir onu kendine kalkan ediyor. Bir zamanlar Ahmet Kaya linç edilirken bugün sıra **Fazıl Say**’da. O gün **kim para verirse Ahmet’i alıyordu!** Bugün, Gezi, **faiz lobisinin** fon transferi sadece! Yani hep aynı hikâye: Mazlumlar değişiyor, mazlumiyet baki. **“Vesayet”** değişiyor sistem baki! Ama, ülkedeki her değeri, ilaçlı gazoz içirip siyasi emellerine alet etmeye kalkan AK Parti pragmatizmi sahiden yeni.

Hükümet, Kürt meselesinin hallinde popüler sanatçılar ve etkili bir repertuarla sahne alıyor. Kuzeydeki aslı muhatabıyla süreci geliştirmek yerine Güney Kürdistan’ın **aşiret** liderini denkleme dâhil ediyor. 2005 yılında **Erbil konserinde “Babam Arap, anam Kürt, ben Türk oğlu Türk’üm!”** diyen **İbrahim Tatlıses**’in bu denklemdaki ağırlığı ne olur bilinmez ama bu **gazino stratejisinin** amacı belli: PKK’nın kitle desteğini zayıflatmak. Mümkün mü? Her gelinlik kızın sonu acıklı bir beyaz atlı prens rüyasını hatırlatalım.

Ahmet Kaya, bu projenin parçası olarak, bizzat Başbakan tarafından ölüm yıldönümünde gündeme taşındı. Öyle bir sahiplenmeye maruz kaldı ki sosyalist kimliğine rağmen neredeyse **Milli Görüşçü** ilan edilecekti. Sanki **Necip Fazıl** ile **Mehmet Metiner** sentezi biri vardı karşımızda. Yaşasaydı Gezi’de AK Parti’yi destekleyeceği, hükümetin Kürt Düeti’nde yer alacağı iddia ediliyordu. Bunca yıl sonra koca ozan bu kez siyasi linçe maruz kalıyor, dahası kaşla göz arasında sağcıların safına transfer edilmek isteniyordu.

Erdoğan’ın siyasi çıkar için başvurmayacağı yol yok. Ama Ahmet Kaya üzerindeki ısrarı incelemek gerekiyor. Çünkü bu ısrarın nedeni Ahmet Kaya ile bu ülkenin sakinleri arasındaki tuhaf ilişkide saklı.

Bir müzisyen düşünün. Sağ geleneğin baskın olduğu bir ülkede Kürt bir sosyalist olarak ortaya çıkıyor. Muhallif kimliğiyle her dönem devletle papaz oluyor. Şarkılarındaki sol tınıya rağmen ülkücüsünden dindarına, işçisinden esnafına her kimlikten insanı kucaklayabiliyor. Ne çıkarsa, milyon satıyor. Albümleri eskimiyor. Şarkıları ezberlerde. Bazıları küfretse dahi dinlemeden duramıyor. Ve ölümü üzerinden on dört yıl geçmesine rağmen hâlâ bir evin açık penceresinden bir arabanın **“teybinden”** Ahmet Kaya’nın sesi sokaklara doluyor. Bu teveccüh herhalde çok az kişiye mazhar olmuştur.

Hiç unutmuyorum, **Kazakistan**’da **Yesevi Üniversitesi**’ne yolum düşmüştü. Devletin dış Türkler projesinin cisim bulmuş hâli olan bu üniversitede neredeyse herkes MHP’liydi. Orada tanıştığım ve **“ülkü”** uğruna Asya steplerine geldiğini söyleyen bir Mülkiyelinin bilgisayarındaki müzik dosyalarında Ahmet Kaya’nın bütün

albümlerini gördüğümde çok şaşırmıştım. Öleli altı yıl oluyordu ama şarkıları yedi bin km. uzakta **Yesevi Türbesi**'nin civarında dinleniyordu. Üstelik dinleyen "**karşıt görüş**"lü bir gençti.

Bu işin sırrı sahi ne? Birinci sınıf müzisyenliği mi? O muhteşem sesi mi? Neredeyse her şarkısının hit olması mı? Kitlenin ruhuna hitap eden müzikalitesi mi? Ezgiye can veren güfteleri mi? Yoksa insanın kalbini ısıtan samimiyeti mi! Tabii ki bunların hepsi! Ama **Ahmet Kaya Müziği'nde öyle bir şey var ki bu müthiş sevgiyi ölümsüz kılıyor: O, kaybedenlerin sesidir. Bütün şarkıları kaybedenler için yazılmıştır.** İnancını özenle saklayan, davasına ihanet etmemiş kaybedenler için. **Trafik polisinin küfrüne bile hasret**, sürgündeki ölümü, tam da bu noktada Ahmet Kaya'yı şarkılaştırır. Sanatçı artık ezginin ta kendisidir. Yaşarken de kaybedendi ama ardında bir çocuk, bir kadın ve ülke bırakarak gurbette can verdiğinde sonsuza kadar bir kaybeden olma onuruna hak kazanıyordu. Hayatı ve ölümü samimiyetinin delilidir. Halk sevgisinin sırrı işte bu mazlumiyetindedir.

Müslüm Gürses de bir kaybedendi. Ama **Kaya'nın duruşu politiktir. Şarkılarında, (sağ) iktidardan, (faşizan) devletten, örgütlü zalimden tokat yemişlerin sesi vardır.** Ama bu ses sanatın tam da yapması gerektiği gibi belli belirsiz aktarıldığı için saçlarına yıldız düşen annelerin türküsü, bir siyasi mahpusun anasına yaktığı ağıt olmaktan çıkar, gecekonduunun birinde yoksul gencin aşk acısına tercüman olur. **Kum Gibi** şarkısında, muhalifin ayrılık kederi dinleyenin yürek telini titretir. Sadece devrimciler değil herkes, payına düşen bir sızı bulur bu şarkıda. Ama bulan da hep yitirilen bir şeye ağlarken bulur kendini. Bu bazen bir sevgili, bazen bir anne ama genelde bu ikiliyle birlikte değerler sistemidir: **Beni Bul Anne, Arka Mahalle, Beni Vur vs.** Ezilenden yana baş, şimdi eğilmiş, yumruk düşmüş vicdan örselenmiştir. Ama inat orada durmaktadır. Muhalif, yalnızdır; yenilmiştir ama hâlâ sessizce direnmektedir. Direniş sosyal olmaktan çıkmış, şahsileşmiş dolayısıyla kudretini yitirmiştir. İktidar hedefi yoktur. Toplumsal kurtuluştan uzaklaşmıştır. Bu anlamda devlet için mesele değildir artık. Ama içerde yangın sürmektedir. **Tehlikeli şiir okuyan dünyaya sataşan** bir kaybedenin sessiz çığlıklarını saklar şarkılar. Doğrularından ödün vermeyen ama doğrularını topluma iletme misyonunu yitirmiş bir muhalifin acısını hissettirir. Çürüten bir acıdır bu: **Biz dağlarda keklük idik. Şimdi bu çöplükte karga olduk. Bizim de boyumuzu aştı bu şehir. Yerlere serildik madara olduk.**

Ahmet Kaya şarkıları hakkını alamayan kısa çöpün trajedisidir. Ama kısa çöp olmayı onur bilenlerin trajedisi. Ahmet Kaya şarkılarıyla devrim yapılamaz. Bu şarkılar mücadele azmi vermez, mevcudu korumaya çalışır sadece. Bu nedenle **Kürt İsyanı**'nın müziği olamadı Ahmet Kaya. Ve aynı nedenle **Gezi Direnişi**'nde iz bırakan bir Ahmet Kaya şarkısı çıkmadı. Sosyal medyada yer alan onca videonun neredeyse hiçbirisi bir Ahmet Kaya şarkısı üzerine çekilmedi. Çekilemezdi çünkü Gezi şahsi değil toplumsal bir inadı temsil ediyordu. Kitleseldi, bütün o polis terörü ve acılara rağmen mizah ve umut yüklüydü. Büyük bir **hikâyenin** peşinden gitmesi de Türkiye'nin batısında unutulmuş o halk olma ve direnme duygusunun coşkusuyla çıkıp gelmişti ve Ahmet Kaya repertuarında devrim ânının şarkıları yoktu.

Kaya'nın müziğine 12 Eylül yıkımı damgasını vuracaktır. Müziği, yenilmiş Türkiye Devrimci Hareketi'ne ağıttır. O sıralarda ülkenin doğusunda başlayan Kürt İsyanı bu müziğe ruhunu verememiştir. Ama şarkıları hakikatti. **Kaybetseler de haklı olduğuna inancını yitirmeyen sosyalistlerin ve her kesimden muhalifin sazi oldu Ahmet Kaya.** Samimi ve mazlumdan yana sesiyle iyi bir müzisyen olduğu için herkes kendinde bir şey buldu o güzelim şarkılarda. Eylemcilere gaz sıkın polis de herkesi Türk yapmaya ant içmiş ülkücü de soldan nefret eden Sünni de.

Bu ülkede herkesin başını dayayıp ağlayacağı bir Ahmet Kaya şarkısı olması bundadır. Çünkü bu ülkede herkes kırılgan, haklı, masum ve aynı zamanda eser miktarda psikopattır. Yoksa zorla ve onursuzca Kürt çocuklarına

ant okutmaya kalkmak, Alevilere en aşağılık ithamları çaya simidi bandırır gibi rahatça sıralamak, eşcinsellere böcek, Kemalistlere salak, Komünistlere namussuz muamelesi yapmak, türban takanlara hastalık düzeyinde düşmanlık, kadınlardan ölümüne nefret mümkün olur muydu? Üç kuruş için maden ocaklarında can veren gencecik işçilere karşı bu vurdumduymazlık mümkün olur muydu?

Sanırım sekiz yıl önceydi. Uzun süredir işsizdim. Bozuktum. İkinci kızım yeni doğmuştu. Bir işe başvurmuş mülakat sonrası sonucu bekliyordum. Umursamıyor gibi görünsem de gizliden müjdeli haberin peşindeydim. İki günlük kızımın peşine takılıp gelecek mutlu bir haber. Hem bebekler rızıklarıyla doğmaz mıydı? Araçla eve dönüyordum. Cep telefonum çaldı. Açtım. Ses: "**Duymadın mı?**" dedi. "**Neyi?**" dedim. "**Sonuçlar**" dedi sustu bir iki saniye "**Üzgünüm, ben...**" Telefonu yan koltuğa fırlatıp attım. Her şey dönmeye başladı: Araç, meydan, şehir, dünya, ne varsa her şey! Sonra sanki bu ânı planlamışım gibi Konak'taki katlı otoparka yöneldim. Kıştı, akşam çökmüştü. Hava soğuk, yollar tenhaydı. Bariyeri aşır hızla otoparkın varyantını tırmanmaya başladım. En üst katın en ücra köşesine çektim arabayı. Karanlıktı, kimsecikler yoktu. Teybe Ahmet Kaya'nın kasetini taktım. **Diyarbakır** türküsünü bulup sesi sonuna kadar açtım ve ağlamaya başladım. Sanki yürümeyi öğrenir gibi, el yordamıyla, hıçkırıklarına söve saya bağıra çağıra ağladım. Şarkı bitiyor başa sarıyorum sararken ağlıyorum, şarkı başlıyor ağlıyorum. Sonra bir daha... Ne şarkı ne ağlamam bitsin istiyordum. Bu karanlıktan kalayım hiç çıkmayım! Ana rahmi gibi rahman ve umutsuz! Hâlbuki bu şarkı Diyarbakır'a ağıttı. Dağlarda yitip giden gerillaya! Yani durumumla hiç ilgisi yoktu, üstelik öyle fena trajik bir hâlim de! Açlıkla terbiye edilmiyorduk şükür. Ama bu hüznü hak ediyorduk işte. Ne güzel bir tadı vardı hüznün. Kaç kez dinledim şarkıyı, ne kadar kaldım orada hatırlamıyorum. Sonra telefon geldi. Geç kalmıştım, merak etmişlerdi. Misafir vardı. Loğusa şerbeti için birkaç şey gerekiyordu, Hadi artık geleyimdi! Silkinip karanlığımdan çıktım. Suç delillerini, kâğıt mendil, kirpiğe asılı bir damla yaş yok ettim. Rahatlamış ve umutla yüklü yola koyuldum: Dudağımda bir Ahmet Kaya şarkısı: **Üzülme sen üzülme başın öne eğme gün olur kavuşuruz ağlama Diyarbakır!**

Sanatçı halkın duygusuna tercüman olduğunda tarihselleşir. Ölüm haberi geldiğinde bu ülkenin suratına yumruk yemiş gibi olması bundandı. Umutsuz da olsa zalimle, devletle ve Kapitalizmle kapanmayan bir hesabı vardı Ahmet Kaya'nın. Cebinde ezilenlerin pusulası!

Tu di nava dilê gelan de yî hevalê hêja. (*)

(*) Sen halkların yüreğindesin değerli yoldaş! (**Kürtçe çeviri için Şeyhmus Diken Heval'e teşekkürler**)

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Herkesin başını dayayıp ağlayacağı bir Ahmet Kaya şarkısı vardır!

Murat Utkucu 15.12.2013

Herhalde çok az sanatçıya nasip olur böylesi. Ölümünden bunca yıl sonra hâlâ gündemi sarsabilen, yaşarken küfredenlerin şimdi özür sırasına girdiği Ahmet Kaya'dan söz ediyoruz. Nâzım'ın bile kırık dökük bir iade-i itibar için kırk yıl beklediği bu ülkede Ahmet Kaya daha şanslı sanki! Ama ne şans! Aynı muamele bugün başkalarına reva görülürken muktedir onu kendine kalkan ediyor. Bir zamanlar Ahmet Kaya linç edilirken bugün sıra Fazıl Say'da. O gün kim para verirse Ahmet'i alıyordu! Bugün, Gezi, faiz lobisinin fon transferi

sadece! Yani hep aynı hikâye: Mazlumlarda değişiyor, mazlumiyet baki. "Vesayet" değişiyor sistem baki! Ama, ÷lkedeki her değeri, ilaçlı gazoz içirip siyasi emellerine alet etmeye kalkan AK Parti pragmatizmi sahiden yeni.

H÷k÷met, K÷rt meselesinin halinde pop÷ler sanatçılar ve etkili bir repertuarla sahne alıyor. Kuzeydeki aslı muhatabıyla s÷reci geliştirmek yerine G÷ney K÷rdistan'ın aşiret liderini denkleme dâhil ediyor. 2005 yılında Erbil konserinde "Babam Arap, anam K÷rt, ben T÷rk oğlu T÷rk'÷m!" diyen İbrahim Tatlıses'in bu denklemdaki ağırlığı ne olur bilinmez ama bu gazino stratejisinin amacı belli: PKK'nın kitle desteğini zayıflatmak. M÷mk÷n m÷? Her gelinlik kızın sonu acıklı bir beyaz atlı prens r÷yasını hatırlatalım.

Ahmet Kaya, bu projenin parçası olarak, bizzat Başbakan tarafından öl÷m yildön÷m÷nde gündeme taşındı. Öyle bir sahiplenmeye maruz kaldı ki sosyalist kimliğine rağmen neredeyse Milli Gör÷ř÷ ilan edilecekti. Sanki Necip Fazıl ile Mehmet Metiner sentezi biri vardı karşımızda. Yaşasaydı Gezi'de AK Parti'yi destekleyeceği, h÷k÷metin K÷rt D÷eti'nde yer alacağı iddia ediliyordu. Bunca yıl sonra koca ozan bu kez siyasi line maruz kalıyor, dahası kaşla göz arasında sağcılarının safına transfer edilmek isteniyordu.

Erdoğan'ın siyasi çıkar için başvurmayacağı yol yok. Ama Ahmet Kaya üzerindeki ısrarı incelemek gerekiyor. ÷nk÷ bu ısrarın nedeni Ahmet Kaya ile bu ÷lkenin sakinleri arasındaki tuhaf ilişkide saklı.

Bir müzisyen d÷ř÷n÷n. Sağ geleneğin baskın olduğu bir ÷lkede K÷rt bir sosyalist olarak ortaya çıkıyor. Muhalef kimliğiyle her dönem devletle papaz oluyor. şarkılarındaki sol tınıya rağmen ÷lkücüsünden dindarına, işçisinden esnafına her kimlikten insanı kucaklayabiliyor. Ne çıkarsa, milyon satıyor. Alb÷mleri eskimiyor. şarkıları ezberlerde. Bazıları küfretse dahi dinlemeden duramıyor. Ve öl÷m÷ üzerinden on dört yıl geçmesine rağmen hâlâ bir evin açık penceresinden bir arabanın "teybinden" Ahmet Kaya'nın sesi sokaklara doluyor. Bu tevecc÷h herhalde çok az kişiye mazhar olmuştur.

Hiç unutmuyorum, Kazakistan'da Yesevi Üniversitesi'ne yolum d÷řm÷ştü. Devletin dış Türkler projesinin cisim bulmuş hâli olan bu üniversitede neredeyse herkes MHP'liydi. Orada tanıştığım ve "÷lk÷" uğruna Asya steplerine geldiğini söyleyen bir M÷lkiyelinin bilgisayarındaki müzik dosyalarında Ahmet Kaya'nın bütün alb÷mlerini gördüğ÷mde çok şaşırmıştım. Öleli altı yıl oluyordu ama şarkıları yedi bin km. uzakta Yesevi Türbesi'nin civarında dinleniyordu. Üstelik dinleyen "karşıt görüş"lü bir gençti.

Bu işin sırrı sahi ne? Birinci sınıf müzisyenliği mi? O muhteşem sesi mi? Neredeyse her şarkısının hit olması mı? Kitlenin ruhuna hitap eden müzikalitesi mi? Ezgiye can veren güfteleri mi? Yoksa insanın kalbini ısıtan samimiyeti mi! Tabii ki bunların hepsi! Ama Ahmet Kaya Müziği'nde öyle bir şey var ki bu müthiş sevgiyi öl÷msüz kılıyor: O, kaybedenlerin sesidir. Bütün şarkıları kaybedenler için yazılmıştır. İnancını özenle saklayan, davasına ihanet etmemiş kaybedenler için. Trafik polisinin küfr÷ne bile hasret, sürgündeki öl÷m÷, tam da bu noktada Ahmet Kaya'yı şarkılaştırır. Sanatçı artık ezginin ta kendisidir. Yaşarken de kaybedendi ama ardında bir ocuk, bir kadın ve ÷lke bırakarak gurbette can verdiğinde sonsuza kadar bir kaybeden olma onuruna hak kazanıyordu. Hayatı ve öl÷m÷ samimiyetinin delilidir. Halk sevgisinin sırrı işte bu mazlumiyetindedir. Müsl÷m Gürses de bir kaybedendi. Ama Kaya'nın duruşu politiktir. şarkılarında, (sağ) iktidardan, (faşızan) devletten,

örgütlü zalimden tokat yemişlerin sesi vardır. Ama bu ses sanatın tam da yapması gerektiği gibi belli belirsiz aktarıldığı için saçlarına yıldız düşen annelerin türküsü, bir siyasi mahpusun anasına yaktığı ağıt olmaktan çıkar, gecekondunun birinde yoksul gencin aşk acısına tercüman olur. Kum Gibi şarkısında, muhalifin ayrılık kederi dinleyenin yürek telini titretir. Sadece devrimciler değil herkes, payına düşen bir sızı bulur bu şarkıda. Ama bulan da hep yitirilen bir şeye ağlarken bulur kendini. Bu bazen bir sevgili, bazen bir anne ama genelde bu ikiliyle birlikte değerler sistemidir: Beni Bul Anne, Arka Mahalle, Beni Vur vs. Ezilenden yana baş, şimdi eğilmiş, yumruk düşmüş vicdan örselenmiştir. Ama inat orada durmaktadır. Muhalif, yalnızdır; yenilmiştir ama hâlâ sessizce direnmektedir. Direniş sosyal olmaktan çıkmış, şahsileşmiş dolayısıyla kudretini yitirmiştir. İktidar hedefi yoktur. Toplumsal kurtuluştan uzaklaşmıştır. Bu anlamda devlet için mesele değildir artık. Ama içerde yangın sürmektedir. Tehlikeli şiir okuyan dünyaya sataşan bir kaybedenin sessiz çığlıklarını saklar şarkılar. Doğrularından ödün vermeyen ama doğrularını topluma iletme misyonunu yitirmiş bir muhalifin acısını hissettirir. Çürüten bir acıdır bu: Biz dağlarda keklik idik. Şimdi bu çöplükte karga olduk. Bizim de boyumuzu aştı bu şehir. Yerlere serildik madara olduk.

Ahmet Kaya şarkıları hakkını alamayan kısa çöpün trajedisidir. Ama kısa çöp olmayı onur bilenlerin trajedisidir. Ahmet Kaya şarkılarıyla devrim yapılamaz. Bu şarkılar mücadele azmi vermez, mevcudu korumaya çalışır sadece. Bu nedenle Kürt İsyanı'nın müziği olamadı Ahmet Kaya. Ve aynı nedenle Gezi Direnişi'nde iz bırakan bir Ahmet Kaya şarkısı çıkmadı. Sosyal medyada yer alan onca videonun neredeyse hiçbirisi bir Ahmet Kaya şarkısı üzerine çekilmedi. Çekilemezdi çünkü Gezi şahsi değil toplumsal bir inadı temsil ediyordu. Kitleseldi, bütün o polis terörü ve acılara rağmen mizah ve umut yüklüydü. Büyük bir hikâyenin peşinden gitmese de Türkiye'nin batısında unutulmuş o halk olma ve direnme duygusunun coşkusuyla çıkıp gelmişti ve Ahmet Kaya repertuarında devrim ânının şarkıları yoktu. Kaya'nın müziğine 12 Eylül yıkımı damgasını vuracaktır. Müziği, yenilmiş Türkiye Devrimci Hareketi'ne ağıttır. O sıralarda ülkenin doğusunda başlayan Kürt İsyanı bu müziğe ruhunu verememiştir. Ama şarkıları hakikatti. Kaybetseler de haklı olduğuna inancını yitirmeyen sosyalistlerin ve her kesimden muhalifin saızı oldu Ahmet Kaya. Samimi ve mazlumdan yana sesiyle iyi bir müzisyen olduğu için herkes kendinde bir şey buldu o güzelim şarkılarda. Eylemcilere gaz sıkkan polis de herkesi Türk yapmaya ant içmiş ülkücü de soldan nefret eden Sünni de.

Bu ülkede herkesin başını dayayıp ağlayacağı bir Ahmet Kaya şarkısı olması bundadır. Çünkü bu ülkede herkes kırılğan, haklı, masum ve aynı zamanda eser miktarda psikopattır. Yoksa zorla ve onursuzca Kürt çocuklarına ant okutmaya kalkmak, Alevilere en aşağılık ithamları çaya simidi bandırır gibi rahatça sıralamak, eşcinsellere böcek, Kemalistlere salak, Komünistlere namussuz muamelesi yapmak, türban takanlara hastalık düzeyinde düşmanlık, kadınlardan ölümüne nefret mümkün olur muydu? Üç kuruş için maden ocaklarında can veren gencecik işçilere karşı bu vurdumduymazlık mümkün olur muydu?

Sanırım sekiz yıl önceydi. Uzun süredir işsizdim. Bozuktum. İkinci kızım yeni doğmuştu. Bir işe başvurmuş mülakat sonrası sonucu bekliyordum. Umursamıyor gibi görünsem de gizliden müjdeli haberin peşindeydim. İki günlük kızımın peşine takılıp gelecek mutlu bir haber. Hem bebekler rızıklarıyla doğmaz mıydı? Araçla eve dönüyordum. Cep telefonum çaldı. Açtım. Ses: "Duymadın mı?" dedi. "Neyi?" dedim. "Sonuçlar" dedi sustu bir iki saniye "Üzgünüm, ben..." Telefonu yan koltuğa fırlatıp attım. Her şey dönmeye başladı: Araç, meydan, şehir, dünya, ne varsa her şey! Sonra sanki bu ânı planlamışım gibi Konak'taki katlı otoparka yöneldim. Kıştı, akşam çökmüştü. Hava soğuk, yollar tenhaydı. Bariyeri aşip hızla otoparkın varyantını tırmanmaya başladım. En üst katın en ücra köşesine çektim arabayı. Karanlıktı, kimsecikler yoktu. Teybe Ahmet Kaya'nın kasetini taktım.

Diyarbakır türküsünü bulup sesi sonuna kadar açtım ve ağlamaya başladım. Sanki yürümeyi öğrenir gibi, el yordamıyla, hıçkırıklarına söve saya bağıra çağıra ağladım. Şarkı bitiyor başa sarıyorum sararken ağlıyorum, şarkı başlıyor ağlıyorum. Sonra bir daha... Ne şarkı ne ağlamam bitsin istiyordum. Bu karanlıktan kalayım hiç çıkmayım! Ana rahmi gibi rahman ve umutsuz! Hâlbuki bu şarkı Diyarbakır'a ağıttı. Dağlarda yitip giden gerillaya! Yani durumumla hiç ilgisi yoktu, üstelik öyle fena trajik bir hâlim de! Açlıkla terbiye edilmiyorduk şükür. Ama bu hüznü hak ediyorduk işte. Ne güzel bir tadı vardı hüznün. Kaç kez dinledim şarkıyı, ne kadar kaldım orada hatırlamıyorum. Sonra telefon geldi. Geç kalmıştım, merak etmişlerdi. Misafir vardı. Loğusa şerbeti için birkaç şey gerekiyordu, Hadi artık geleyimdi! Silkinip karanlığımdan çıktım. Suç delillerini, kâğıt mendil, kirpiğe asılı bir damla yaş yok ettim. Rahatlamış ve umutla yüklü yola koyuldum: Dudağımda bir Ahmet Kaya şarkısı: Üzülme sen üzülme başın öne eğme gün olur kavuşuruz ağlama Diyarbakır!

Sanatçı halkın duygusuna tercüman olduğunda tarihselleşir. Ölüm haberi geldiğinde bu ülkenin suratına yumruk yemiş gibi olması bundandı. Umutsuz da olsa zalimle, devletle ve Kapitalizmle kapanmayan bir hesabı vardı Ahmet Kaya'nın. Cebinde ezilenlerin pusulası!

Tu di nava dilê gelan de yî hevalê hêja.(*)

(*) Sen halkların yüreğindesin değerli yoldaş! (Kürtçe çeviri için Şeyhmus Diken Heval'e teşekkürler)

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çanlar kimin için çalıyor: 'Paralel faşizm'e beş kala

Murat Utkucu 26.01.2014

Mülkiye'de okurken bir **gece dersinde** şunu öğrenmiştik: **Faşizm, siyasi ve ekonomik krizi aşmak için burjuvazinin mevcut hukuku gözden çıkardığı rejimin adıdır.** Eskinin dört başı mamur bir demokrasi olmasına gerek de yoktur hani. Ama gelen, mevcut kural ve teamülleri ayaklar altına alan korkunç bir rejimdir. Tabii ezilenler için! Hakikat şu ki bugün devrim arifesinde değiliz. Ne işçi sınıfı iktidara yürüyor ne de sosyalist değerlerin toplumda kitlesel bir karşılığı var. Aksine din kökenli iki siyasi **partinin** müthiş mücadelesine seyirciyiz: Hayatımız üzerine bahse girilen bir kumarhanedeki gibi çaresiz! Son bir aydır kısaca "**Cemaat**" denen devlet içinde örgütlenmiş siyasi partiyle kısaca **AKP** denen ve seçimle devletin tepesine gelen iktidar partisi arasında kopan kızılca kıyamete tanığız! Bu hesaplaşma, ne özgürlük ve demokrasi ne de yoksulun ekmeğini büyütme için! Her iki tarafın hayali mutlak iktidar adına hukukun tasfiyesidir. Gece dersleri, bize faşizmi işaret etmektedir.

Cemaat, devlete muhalefetin Allah'a isyanla eş sayıldığı Sünni siyasi akılla yola çıktı. Kırk yıl boyunca iktidarla hesaplaşmak yerine gücün merkezine yerleşmeyi hedefledi ve emeline erdi! Devletin iki **muharip** kurumunun **fethi** bu stratejinin sonucudur. Amaç, herhalde müritlerin kariyer planı değil. **Hizmet ehlinin** memurları,

kariyerleri gereği standart kamu görevlisi nosyonu ile hareket etmek yerine **Cemaat'in El Kitabı**'nı yasa hükmünde kabul ederek **paralel** bir hukuk yarattılar. Aslında mevcudu ilga ettiler: Suç icat edilerek açılan davalar; iddianamelerin sahte delillerle desteklenmesi; akıllara seza ilişkilendirmelerle fiilin suça dönüştürülmesi; polisiye operasyonlar için Cemaat'in siyasi hesaplarına uygun zaman ve koşulların beklenmesi; siyasi avantaj sağlamıyorsa suç ve yolsuzluğun örtbas edilmesi ya da şantaj aracı olarak bekletilmesi, ilga edilenin yerine pragmatik **Cemaat Hukuku**'nun ikame edildiğini gösteriyor.

AKP; on yıllık koalisyon ortağının, bu kez kendisine operasyon çektiğini görüp hızla önlem almaya kalksa da ancak **Pearl Harbor**'la kıyas edilecek bir baskına uğradı. Anlaşılan ava giderken avlanmıştı ve baskının etkisi emsallerinden çok daha şiddetliydi: Bu kez dava delilleri, öncekiler gibi uydurma ya da katkı maddeli görünmüyordu. Hükümet önce dirense de bir hafta içinde dört fire veriyor, en fenası, aşıl topuğundan vuruluyordu: Günde beş vakit millete din ve ahlak dersi veren; kul hakkı, yetim malı diye yeri göğü inleten iktidar partisi ilk kez açığa düşüyor, boğazında milyar euroluk haram lokmayla yakalanıyordu. AKP bu süreçte en iyi bildiği şeyi yaptı: Önce olayın mağduru olduğunu iddia etti. Sonra kılıcı çekip hasmına saldırırken mevcut hukuku ilga yoluna gitti. Tıpkı Cemaat'in daha önceki davalarda yaptığı gibi.

17 Aralık Operasyonu, yeni rejimin iki kurucu ortağının herkese eşit ve aynı mesafede durmak anlamında hukukla uzak yakın ilgilerinin olmadığını gösterdi. Yıllardır STK olduklarına yemin billâh edilen cemaatlerin biat ve itaat üzerine yükselen gizli kapaklı anti-demokratik sosyal yapılar olduğu biliniyordu. Ama Gülen Cemaati, pespaye dizilerde ifşa edilen mason fantezilerini bir siyasi programa dönüştürüp devlette kendine alan açarak bir ilke imza attı. Bu alana hükümet, "**paralel devlet**" diyorsa da aslında bir Amerikalı siyasetbilimciden devşirilen bu kavram, Cemaat faaliyetini anlamakta yeterli değil. **Robert Paxton**, zaten devletin güdümündeki paramiliter güçlere gönderme yapıyor. Mevcut durum bunu karşılamaktan uzak! Paralellik, daha çok muhalif siyasetin devletin etki alanı dışında kurduğu nüfuz alanını çağırıştırıyor! Bir zamanların kurtarılmış bölgeleri ya da Latin Amerika'da gerillanın yerel iktidarı ele geçirip merkezî devleti devre dışı bıraktığı durumlar da bu kapsamda düşünülebilir. Ama koalisyon ortağı olarak iktidarı ve imkânlarını paylaşan bir siyasi yapının, devlete paralel değil olsa olsa ortak olduğunu söylemek mümkün. Ergenekon, Balyoz ve KCK davalarında hukuk yeniden yazılırken de aynı yapı vardı ama o günlerde kimse geometriden söz etmiyordu. Ne zaman ki hükümet hedef tahtasına oturdu devlet içindeki gizli odağın varlığı bir anda keşfediliverdi.

Cemaat, AKP'nin kılıcı olarak işlev gördü ve karşılığında Başbakan'ın sözleriyle ne isterse (kadro, ihale) aldı. Kilit önemdeki bürokratik makamlar bugün **Haşhaşi** olmakla suçlanan Cemaat'in memur müritlerine bizzat hükümet iradesiyle tımar olarak dağıtıldı: Hak eden değil Cemaat'e biat edenin tercih edildiği yeni liyakat sistemiyle. Bütün bunlar vakıa iken AKP yine mağdur hep mağdur! Üstelik ülkede ne kadar kir pas, cinayet ve rezalet varsa hepsini Cemaat'e havale eden de hükümet! Ama bu kez durum farklı. Çünkü yürütülen, Erdoğan odaklı siyasi bir operasyon olsa da **Ortadoğu ve Balkanların** bu en büyük yolsuzluk ve rüşvet davaları, AKP'yi meşruiyetinden vuruyor! Başbakan ise hamleyi boşa çıkarmak adına meşruiyetini bertaraf edecek bir işe kalkışıp yargının şekli bağımsızlığını da bitirmeyi hedefliyor. O denli gözünü karartmış ki referandumla halkın oyuna sunduğu HSYK yapılanmasını bile kanun hükmüyle ilga etmek niyetinde! **Vartay** atlatmak için yapamayacağı şey yok ancak vaziyet sahiden vahim: Yolsuzluk operasyonları, Başbakan dâhil kabinenin baba ve oğullarını mahkeme kapısına yan yana dizecek görünüyor. Bu durumda hükümetin ne oy alırsa alsın ayakta kalabilmesi kolay değil. Başbakan bu nedenle ısrarla millî iradeye karşı darbeden söz ediyor. Çünkü Erdoğan'a göre meşruiyetin kaynağı evrensel ahlaki değerler insan hakları ve hukuk değil "**Millî İrade**"! Ve bu irade suç ayarlarını da değiştirme kudretine sahip. Bu noktada bir başka kritik mesele ortaya çıkıyor: Ya **millî irade**, iradesini değiştirmeye kalkarsa? Yolsuzluk operasyonlarının boyutu, yaygınlığı ve uluslararası ayağı, soruşturmaları destekleyen delillerin sahliliği, AKP'nin seçimleri yitirmesi durumunda yeni uzun ve gürültülü mahkeme süreçlerinin de habercisi aslında! Hükümetin on yıllık icraatlarına (Kürt Açılımı gibi olumlular da

dâhil) karşı geniş ve militan bir muhalefetin mevcudiyeti de ortada. Referandumla gelmesine önyak olduğu bir düzenlemeyi bir çırpıda kanunla ayaklar altına alabilen AKP'nin hükümette kalabilmek uğruna seçim yasasına neler yapabileceğini tahmin etmek zor değil! Bu ülkede iktidar **Milli İrade**'ye bırakılmayacak kadar değerli çünkü. Kimi milliyet kimi Allah ama genel temayül rant ve çıkar adına.

Dış politikada Ortadoğu ve Afrika politikası iflas etmiş, bölgesel güç olma hayallerini Japon Denizi'ne gömmüş bir AKP, iç politikada mevzii korumak için her şeyi göze almış görünüyor. Çanlar AKP için çalışıyor.

Kimse farkında değil gibi ama çanın ipi Kürt siyasetinin elinde. Zangoç, Türkiye'nin kaderi için sabırla bekliyor! Ciddiye almak gerekiyor!

utkucu00@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)